КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союзан Коммунистически парте Нохч-ГlалгIайн обкома, Нохч-ГlалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДЕНЗ № 68 (4380). ШОАТТА, 6 июнь 1970 ш. Мах 2 кеп.

ЯЛАТ ДIАЙИДУ ПУНКТАШ КИЙЧА Я

Шерра социалистически къиьн а йоаржаяь ленински юбилейни шера кхеду ялат хьаьдара кийчо еш я ялат дIайидеча пунктай еррига коллективаш. Ер шу кIоагIа кизкъала хургда тха системагIа болча къахьегамхоашта, хIана аьлча ялат дIайидеча пункташка пукхагIа ялат кхухьарга дIадахача шерарчул. Ялат хьайддари из телха ца галхийташ лоаттадари чоалхане гIулакх да. Цудухьа йиаза кийчо яь хила еза ялат хьайдара. Ялата хранилищеш, сушилкаш, механизаце средствоаш, газаш яра установкаш, вентиляторащ — ерригаш а дика кийчъяь хила еза.

Хьожаргла вай из гIулакх тха ялат дIайидеча пункташка мосста оттадаьд.

ХIанзле деррига керттера ремонташ балхаш дъь дьаьнад, хIаьта ялатахранилищеш мlенъяьи амбари зенеча хIаманта дукъала обработка яьи яьннай. ДIадахача шера цхьанпахьа а хийсъенчазар ялат телха моттиг. хIаьта укх шера мIаллагIа а хийсалуйта мегаргдац из гIулакх. Цудухьа юрта боахамашкара ялат хьайдара хIанзе а кийчо яь яьиней.

Л. ЗАВЛИЕВ,
ялата продуктай управлене инженер-технолог.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

В. И. Ленин ваь бlаь шу дизара сийна тIаьйца социалистически декхараш кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба тха колхоза хьайбаш леладераш. Дентара ди массаза доал хьокламаш тIеха хилийтара шерра яхь яьржай царна юкъе. Цудухьа я къахьегама онсарле а лакхэ.

Укх шера хьалхарча ялх бетта пачхахьалкхенга плалах тха ,йохка езаш хинна шура 3,5 эзар центнер яр. хIаьта цхьоалагIа июнь тIакхоачаш шура дIайиеча пункташка дIакхьачар 3 эзар совгIа центнер я. Шеко яц укх юкебисача цхьан бетта шура йоххара плэн тIехкхоачашъе торо хургйиларах. Цох тешаву укх бакъдараша. Дика лакхъенай укх тIеххьарча хана доахнагара йоаккха шура. Колхоза шурей-товарни фермерча доахах хIаранегара дийналь йоаккха шура 10,8 килограммага кхаьчай хIанз. ХIаьта из цифра денгара ди массаза доал лакхлуш а латт. Хьайбай продуктивность иштта сиха лакхлуш хилара керттера бахьан ба доахак дика кхабар, дийнахь уж доажадьячул тIехьагIа царна кхы тIа а доакъар телар. Гарга ба доаркаш хIара Iеттагара шура ккхара илан кхоачашъяра а. ХIанзле хIара Iаттагара яьккха шура 1034 килограмм я, шера планах йоагIар 2150 килограммаш йолча.

И. КЛАДИЙ,
Наурски района «Красное знамя» цIарах колхоза керттера зоотехник.

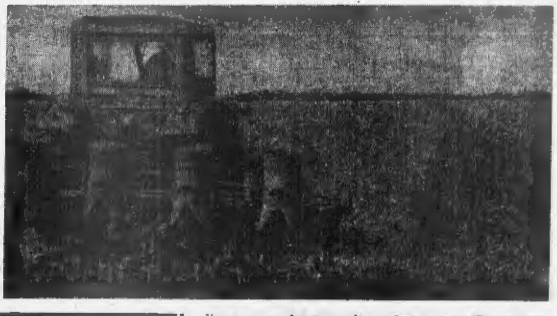

ТАСС ХОАМАШ

4 июне москвами хенах 6 сахьати 20 минути яьлча «Союз-9» кхача кема Латтана гонахьа 32 го баьнкхабар.

Полета кхаалагIча ден програмах Николаеви, Севастьянови кема тIарча оптически средствай новкъосталца сигналарча седкъий зам баьхар, экспериментащ йир, Латтан тIехом цхьацца йолча районий рельефага хьийжар. Дезал доацеча хьалашка вестибулярни аппарата хулаш бола хувам а тахнар космонавташа.

Зиипано денначa кхоачаш телеметрически измерений данныйи кема бортовой системаш ноттIа болх беш я. Новкъостий Николаеви, Севастьяновий дика могаш ба. Зиипаш болх гаттара дика булу. Кема атмосферно гигиенически параметраш оттадьча доазенашка я.

Полета оргlанарча ден програма кхаьчаш а я, унанцlенон хьала медицински тlехьожам лоаттабир зиипано, салаlа орбитальни отсана ахар ?Iенниза.

Москвами хиах 15 сахьати 30 минути яьлча кема Советски Союза территоре тIа йолча лаьттарча измерительни пунктай радиоца гуча занна хилла дар.

* * *

4 июне москвами хинах 18 сахьати 15 минути йоалача хана «Союз-9» кхача кема Латтана гонахьа 48 го баькихабар.

15 сахьати 28 минути яьлча, Советски Союза хьалаш йолча лаьттарча станций радиоца гуча зана чу кема доьнначул тIехьагIа, дIадоладелар балха дилагIча ден радиобувзаме хьалхара сеанс. Кема командира Николаева хоам бир цига а космонавта мерза а сатийна а кеб аь хиларах. Могашал дика я.

Iилма-технически экспериментий програма дIаха кхаьчашъеш, новкъосташа Николаеви Севастьянови зедаршеца хьокаш космически кема кулгашца нийсдара кийчбир оппаратура.

Кема Латтам Iайна кхьачча хана бортинженера Севастьянова байзар Вега яьа садиъа, кулгашца ача ориентаце системах пайда а ацаш, седкъий датчина гуча гIелла оптически визирах лелабир из. Седкъий датчина оттабьар «седкъа карабоалабара» цхьацца, цу командах кема командира Николаева гироприборашца кема стабилизаци йир. Цу хана космонавта Севастьянова секстанте новкъосталца горизонта тIа йистар седкъа лоьхал.

Цул совгIа, полет йолча хана космонавташа тайп-тайпара медицински экспериментащ тохкам диро дир. Телеметре данныйи космонавтий демождахи, цар болх буьуш хилар лакхар латт.

«Союз-9» кхача космонавташа кема зиипано полета програма тоабада дIаха кхаьчашъеш.

Сибача темпаца къахьаш латт 1970 шера бокхалийте лаьрхIа объект — Карагандински металлургически завода кхоалагIа мартеновски домна. Из боли ба йоллача арахаца чон шоаза дIахилагIа хургда. КхоалагIча домница лишица тIа къахьаш бола установка хIоашагI- йоллача тIехдина къахьегаш а Алдушин Ивана бригада.

СУРТА ТIА: [аьрдехьара аьттохьа]: электросварщик В. И. Гирба, бригадир И. Ф. Алдушин, монтажник П. Н. Еникеева.

В. Турьин сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯЛАТ ЧУЭЦА ДОЛАДЕЧА ДЕНОШКА

Юбилейни шера хьувкъан чуьца болабе масесеx да мара дисадаш. Такан-кхоана яхар сайна ерригача колхозийн совхозийн механизаторашта шоай комбайнаш арайоахаргве гурахь байна мукх кьакка.

Цу гIулакхъ лертIа кийчо яьй Ачхой-Мартана, Сунженски, Наурски, Ножай-Юрта, Урус-Мартана районий боахамаш. Тоаьй кхашна арахаа еза еррига комбайнаш.

Цхьабакъда кхоалагIа июнь тIакходчаш ерригача республикe тоне езаш йолча 857 комбайнах 730 мара тоаьяьн. Плача 85 процента [illegible] комбайн хIанз а тове йолаиза а тоиеш латтал. Во латт из гIулакх Гудермеса, Грозненски Наьсарен, Шаьла районий боахамашка. Комбайнаш товира план хIанз а кхоачашъяьяц «Скотоотkорм» треста, «Грозвино» объединене боахамаша.

Ялат ханнахьа ца дойташ чуйца деккара боаккхача зеаркIама да техника шой ханнахьа кийчъяр. Цудухьа механизатораше ремонтни мастерской болхоашеш шоай хур да даза массеха дийнахь ерриге комбайнаш тоаьь ахара.

ЦХЬОАЛАГIА ИЮНЬ ТIАКХОАЧАШ ЯЛАТА ҚОМБАЙНАШ ТОАЯРАХ ЙОЛА СВОДКА (план процентаца)

Районаш	
Ачхой-Мартана	116
Ведана	—
Грозненски	68
Гудермеса	81
МалгIабина	95
Наьсарен	35
Наурски	100
Ножай-Юрта	100
Советски	40
Сунженски	102
Урус-Мартана	113
Шаьла	64
Шелковской	95
Юртбоахама Министерства боахамашка	85
«Скотопром» тресте	65
«Грознино» объединене	92
«Консерплодоовощ» объединение	257
Ерригача республика	85

Укх пятилетка тIехьарча юбилейни шера 140 гектарах хIаране тIара 40 центнер фуаьльхьа хьажкIаш чуь социалистически декхар тIаьйцад Урус-Мартана района «Гойтинский» совхоза Нохч - ГIалгIай республики Лакхехьарча Совета депутата Исраилова Халипата кулгаллача звеной коллективо. Дика тIаьлинай хьажкIаш. ХIанз йовчаш хиннавул тIехьагIа тIадаьиачa оасарца къовсам лоаттабеш ба звено членаш.

СУРТА ТIА: Исраилова Халипат хьажкIашта культиваци еш я.

И. КОБИАШВИЛЕ сурт.

МУКХ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

Селхан, района эттара къахха, ялага лаьрхIа гурахь байла мукх чуеца болабеннаб тха района «Дружба» совхоза кхаш леладераш. Вейъда массанахьара а цхьатарра чуаца йиш йолаш кхьачабиц не хIанз а. Цудухьа хоржаш хьокх мукх. Эттара хьалхара йиь агрегат кхаьккa араьккхай цу совхоза цхьоалагIча отделене дикагIа болча механизатораща. Специалисташа шоайла дага а баьина лаьрхIад тIаькхийр ардйир хьалхагIа денаш мукх чуеца. Цу гIулакхе торо хулийтаргья хIанз а тIаьдо бола мукх бокъебалийта. Дика хьийхинаб мукх. Тешаме ала йиш я мукх хлебара тIаьйца декхараш кхоачашде йиш хургхиларах.

Такан-кхоана яхар сайна хьыча отделеней механизатораш а балха арабоаргба. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья совхозe 750 гектара тIа байна мукх лоаццача хана чуеца.

В. КОПАЕВ,
Гудермеса района юртбоахама производственни управлене керттера агроном.

ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ ТОЛАМ

Пхе шера план хенал хьалха кхоачашъяр, хьинаре къахьегаш ба МалгIабина мехкдаьттахой. ДIадахача дйь шера оасаре къахьийтар цар. Пландал совгIа мехкдаьттахоща лаьттан чераштарх 810 эзар тонн «Iаьржа дошув» дьаьккхав. Цудухьа хьалха латтача коллективана Юбилейни Сийлен грамота елла. Цу совгIата къахьегамхоара безам совбаьккхача мехкдаьттахоша шолхленце къахьег.

Къахьегама оасарлен производства эффективности лакхъяр, продукцега дIабола мах лохбар шоай керттера декхарех цаI лоархI мехкдаьттахоша. Промыслашкен буровойшкен дIабахача дйь бетта даьха хьоккхамаш тIадетташ ца. Массаяна сайна хьалха латтaш хьайоагIа тха коммунистически къахьегама цIи лелаю кхоалагIча промысла коллектив. «Малгобекнефть» НПУ эттара йоахагIа а тха промысел. Дукха пайда луш скважинаш я тха. Царна де доагIаш дола доал ду оаха. Цудухьа графикагIа 150 ди мара доашача ремонт ца еш 180 дийнахь болх бу скважинаша.

Производстваца дукхагIа пайда хургбола ,никъаш лехаш, ха ца къовсаш, ниц ца кхобеш къахьегаш ва хIаравар. Дукха тайп-тайпара геолого - технически мероприятеш чакхйоах оаха. Царах цаI я хьамча эдаьча кислотаца обработка яр. Иштта обработка йир № 384 йолча скважинаш. Цул тIехьагIа дийнахьи буси хьадоагIа мехкдаьтта 100 тонн соцдаьлар. Белгалбаха лов сона къахьтта дика къахьегараш. Уж ба оператораш Коков Иван, Дербишев Джабрил, Цечоев Саварбик, Кузьгов Яхъя, Охотный Иван, диспетчар Дзейтов Махьмед. Ер шу долделча дена планал лаьрхIачул совгIа 12 эзар тонн мехкдаьтта дьаккхад промыслоьникаша. Тешам ба дIахо йоддача хана а уж толаьхэп лоалург ца хилар.

Кхы а ба тха дика болх беш нах. Цхьа дезал сайна барт ташна къахьегаш хьайоагIа цхьоалагIча промыслера Торий Матрена бригада. Сийлехиа лоарлlаю из ший декхар. Петилетка йолаелча дена планал совгIа цо лаьтта чонашкара даьккха «Iаьржа дошув» 110 эзар тонн совгIа да. ХIанз 6 бетта эзайн кхоачашъяь а баьнна июль бетта чотах болх беш ба бригада бола. Юбилейни яхье оасаре къахьегарах управлене кулгалхоша Сийлен грамота еннай цу коллективана. Дукхача хана дене кхояьа ца йолайтеш лелаю цо промысла кхояра йара тела цIе вымпел.

ДукхагIа толкамаш балхаш даре уйлаш тIеерзаяь къахьегаш хьайоагIа хьалча латта бурувлетта бригадаш. Масала ,мастераш Хацуриев ХьакIымо. Бочаров Владимир. Попхадзе Гурачи керте латта бригадаш хIанзалеха 6 бетта план кхоачашъяь а яьнна июль бетта чотах къахьегаш я.

Иштта юбилейни шера доаш ю кхобеш къахьегаш хьайоагIа МалгIабина мехкдаьттахой. Кестта Лакхехьарча Советe хургдолча хоржамашта какъябоагIаш шоайла яхь и баьина къахьегама вата дIахьу цар.

А. АЛБОГАЧИЕВ.
«Малгобекнефть» НПУ № 3 йолча промысла заведующи.

ОАСАРЦА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕРГБА

Сихбенна къахьегаш боаяк укх деношка Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза шоллагIча отделене кхаш леладераш. ДотIаш дийнахчул тIехьагIа дика дегIабоагIа хьажкIаш, свекла, гидуаргаш. Уж кийлхьош, тIадаьнна оасар дIадоаккхаш ба уж.

48 гектара тIа а цу отделене шекара свекла. План 200 центнер йолча хIара гектара тIара 230 центнер чуь дош доннад свекла кхеераша. ТIаьйца декхар кхоачашдара бIаьстан юкъа дена къовсам лоаттабеш ба кхаш леладераш. Агротехнически дикагIа йолча хана дIайтийнай свекла. Цул тIехьагIа минеральни удобренешца подкормка яьй. ХIаьта хIанз тIаьлина свекла хийлхьаш ба къахьегамхой. ХIара дена 70—80 болхло хул кхаш тIа из болх беш. Из белктохкаме болх беча лакха хьоклаимш гойт свекла кхеера Любова Баинтас, Бучаев Умрис, Хасбулатова Касирата, Вахаева Хьавас.

— ЦIакха а ца хиннача тайпара дика тIаьлинай укх шера свекла. ХIара керттера дар свекла кийлхьар, из оасарах цIенъяр да. ХIаьта из болх чакхбоаккхеш дика къахьег звеной членаша. ГIуріийна пхи сахьат, даьлча балха боагIа, боад къовлабелча мара цIа ца болхаш, — йоах свекла лелаеча звеной звеньевые Вахаева Хьавас. — Доккха новкъостал ду тхона Яидни КIуторарче школи дешархоша а. ХIара дийнахь 1,5—2 гектара тIара свекла кийлхьа цар.

Дика вIаштIехьъяьккхай совхозо балха учет. Къахьегамхочо бах болх ийца дIаязбу, шоллагIча дийнахь дIаоал баьча балхах цунна мел ахча доагIа.

— ХIара дийнахь юкъера лаьрхIача 5—6 сом лоаккх свекла кийлхьераша, — йоах тракторист бригадe учетчика Мусаев Вахас.

100 гектара тIа йийнай укх шера отделене хьажкIаш. Царех 100 гектар ялата лаьрхIа я. Дика кийчдьайр из культура дIайийна лаьтта. ХIара гектара тIа 15—16 тонн а кхоачийташ органически удобренеш еккар. Цул тIехьагIа шозза макха баьккхар, кхозза культиваци йир. хаанахьа дIакъайлар Iай лаьттаца Iайне тIоадал. ХIаьта хьажкIай деррига фу дика калибровка яьа цхоалагIча классерай дар. Цудухьа дика тIаьлинай хьажкIаш, къахьтта механизатора Курманов Донгас дIайийнача участкашка. Цхьабакъда дикка тIадаьннад хьажкIашта оасар а. Сихха оасар ца доаа йоаргйолаш я уж. Оасар деш латт совхозе. Къахьтта дика къахьег культиваци еча механизатораш юкъе нов. Айдамирови. Сменах 35—40 гектара культиваци ю цо. Доккха новкъостал ду хьажкIаш лелаераша хIанз ахноварча каникулашка болча дешархоша а. ХIара дена цхьан гектарал совгIа хьажкIашта оасар ду цар. Оасар ца деш 67 гектар йисай хIанз отделена. Из дукха бола ба, чехка бе безам а ба.

Покхаза терко ю отделене хьайбашта доакъар Iалашдара а ДIадахача шера гурахь доакъаре лаьрхIа 120 гектара тIа дIайийна хинна мукх беррига а чуйина баьннаб. ХIанз из лаьтта доакъара лаьрхIа хьажкIаш дIаь кийчдеш да.

Дика вIаштIехьъяьккхад отделене къахьегамхара наьха безам совбаккхара гIулакх, политико-массови болх. Каст-каста боагIа кхаш тIа агитатораш. Цар газеташ журналаш деш, беседаш ю кхаш, леладераша, хоржама боккъонаш йовийт.

М. ХАМАТХАНОВ.

Д. Д. Кузьмина Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яарах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхаче шерашка «Красный молот» яхача машинашъеча заводе цхьаккха дакъха хIама доаиаш болх барах а шой цхьанне пятилетка хенал хьалха кхоачашъярах а, къахьегама оасарле лакхъяр духьа лоаттабеча къахьегама кахера инициатива гойтарах, къона болхлой кийчбечеи хьалхабечеи дьинаре дакъа лацарах, къача дийнахь дена кхоьзткъа шу дизарца дувзадаина Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республики Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Кузьмин Дорофей Дмитриевича — «Красный молот» завода токара.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**
г. Грозный,
1970 шера 4 июнь.

Ставропольски крайн, Колкозийн совхозийн кхаш бIаьш хиш детта установкаш а болх беш. Дукхьара Изобильненски районерча «Путь Ленина» яхача цхьан колхозе болх беш 22 агрегат а. ХIара дийнахь искусственни догIа деш 170—180 гектар хулеш гурахь дийнача кIинш лацарни кхаьнна.

СУРТА ТIА: «Путь Ленина» яхача колхозе гурахьа дийнача кIинш кхаша шай тоабеш от хьанагIабола механизатор Василий Байдин.

К. Тарусова сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Укх деношка шой оргIанара заседани йир СССР Лакхехьарча Совета Президиумо. Цига дийцар лоархIаме мехка чурча вахара деилаш СССР Лакхехьарча Совета арахьарча политически гIулакхий дешаш.

Президиума членаш хьежар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне Иране йихьача визита итогашка.

Официальни визит толаме а пайдена а хиннай Советски Союза Иранеи юкъера дикача лоалахой гIулакхаш чIоагIдаран дIахо дегIакхуьлара. Массе мотте безаме тIаийбаь СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатели цунна улуьбаьнна бахи нахи. Ирана шахаца, премьер-министраца, кхьча мехкашарча гIулакхий министраца беседаш йолча хана дийцах советско-ирански гIулакхаш малагIча хьал тIа да а дIахора цар перспектива ш а, хIаьта иштта лоархIаметIара дуиен халкъашта юкъера проблемаш а. Шийна а оатIоно хьакхайкадаьд экономически, Iилма-технически, культурни бувзамаш шердарна хьаштдолаш шоаш хилар

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо хьоабаладаьх официальни визитагIа Иране яьккхача хана СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне чакхдаьха гIулакхаш.

Президиумо кхетта ладийгIар СССР Лакхехьарча Совета делегацеш СССР Лакхехьарча Совета Президиума член, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Казахстана КП ЦК хьалхара секретарь Д. А. Кунаев керте а волаш ВIашагIкхийттача Iарбий Республике, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель, Туркменски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель А. М. Клычев керте а волаш Исламски Республике Мавритане, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель, Молдавски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель К. Ф. Ильяшенко, керте а волаш Малхбоален Республике Уругвае яха хиларах баьча хоамага.

Президиума членаша къоабалдир официальни визитагIа ОАР-е, Мавритане, Уругвае яха хиннача СССР Лакхехьарча Совета делегацеша чакхдаьха гIулакхаш.

Цу заседане Президиумо ла а дийгIа, теркаме ийцар Каире Гаргарча Малхбоалерча кризисах лаьца хиннача Дунен халкъашта юкъерча парламентарей конференце дакъа лаьцача СССР Лакхехьарча Совета депутатий группа а хIаьта иштта Монако хиннача парламентаьта юкъерча союза органий заседанешка дакъа лаьцача СССР парламентски группа делегаце а чакхдаьхача гIулакхий хьакъехьара хоам.

Къахьегамах дола законодательство цхьайолча общесоюзни министерствай предприятешка кхоачашдара лоаттабу тIахьожам чIоагIбар духьа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо сонам баьб союзни республикаш Лакхехьарча Советий Президиумашка, СССР министерствашкеи ведомствашкеи законодательни предположеней комиссей записка а рекомендацеш а яхьийта, аьнна.

Палатай законодательни предположеней, комиссеша Президиумага хоам баьб. «Гражданий предложенешка, заявленешка, жалобашка хьежара порядка хьакъехьара» СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ чакхдаккхара практика Iомаеш шоаш болх баь хиларах. Цу дешнне дувзаденна ладийгIар СССР Генеральни прокурорем СССР халкъа тIахьожама Комитетен хоамашка.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо сонам а баь, министерствашкеи ведомствашкеи, предприятей, учрежденей, организацей кулгалхоашта тIадиллад «Гражданий предложенешка, заявленешка, жалобашка хьежара порядка хьакъехьара» Указ кхоачашделга Iалашдеш а дола гIулакхаш кхы тIа а чакхдоахилга, белггала аьлча гражданий предложенешка, заявленешка, жалобашка хьожача волокита, терко йоаццача тIатIоллареи гIулакхаш леладеш дола моттигаш дIаяхар; бахача наха аьттув болашагIа йолча хана гражданаш шоаш тIаийбар, цу дакъе сайриймарча сахьаташка а; гражданаша тIаденачa гIулакхашкарча дешай учет, анализ, уж цхьана чулоацилга тоадар; гражданий предложенешка, заявленешка, жалобашка хьажара гIулакх а, хIаьта иштта жалобаш хьахулийташ дола бахьанаш Iомаделан дIадахаран деш дола бехкаш а малагIча хьал тIа да хьожаш дикм проверкаш яр Iалашделга.

СССР Генеральни прокурора СССР халкъа тIахьожама Комитетаи тIадиллад из Указ кхоачашдара лоаттаю вадзорни тIахьожам чIоагIбелга.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Указ тIаийцад унахцIено лоразра хьакъехьарча ССР Союзеи союзни республикаш законодательства лардаш юкъейоалара порядках дола Указ. Из Указ кепатеха арадоаккхаргда «СССР Лакхехьарча Совета ведомствеш» тIа.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума заседане хьежар лийца боахкараьта гештдарат долча декхарга а хIаьта иштта кхыча дешашка а.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР мехкдаьтта доахача промышленноста союзно - республикански Министерствах СССР мехкдаьтта промышленноста общесоюзни Министерство яьй.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР химически промышленноста союзно - республикански Министерствах СССР химически промышленноста общесоюзни Министерство яьй.

(ТАСС).

Грозненски химически комбината болхлоша чІогІа лоархІаш сий-лешш ва локкхагІволу аппаратчик И. Т. Андросов. 15 шу совгІа ха я цо цига болх бу. Цу шерашка дукха бахха опыт Іоехьй цо. Шийн болх дика бовзаш хилавах вІаштІехьдоал цун балха тІа дика къахьегама толамаш дахa. Комбината болхлошта юкъе хьалхавоаца елар цуна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи. Цун портрет хьалтеха доал комбината Сийлен доска тІа. Ленински юбилей хьаьнача деношка цуна елар «За доблестный труд» яха медаль.

Сурта тІа: вожхагІвола аппаратчик И. Андросов.

С. Хутаев сурт.

КЕРДА ТОРОНАШ ГУЧАЙОАХ

Берригача советски наха санна дикача къахьегама толамашца дездир В. И. Ленин ваь бІаь шу дуза нІей Грознерча къахьегамхоша. Промышленни предприятей, транспортан гІишлошъечен организацей коллективаша дог раьза хийца хьалльцар юбилейни вахта дІахо яхa лаьрхІача хьалха латтача предприятей инициатива. Массайолча предприяте, учреждене, организаце коллективо чІогІа теркам гІабахийта дийцар «Резервех пайда эцар гІоадаран халкъа бовхаме экономе режим чІоагІъяреп» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо. Письмо дувнача хана къамаьл даьча 4 эзар совгІача болхлоно, инженерно - технически болхлочо енина 5300 предложенеx кийчъъй йоккхий 1960 мероприяти. Цар пачхьалкхена баь пайда 6,5 миллион сом да.

Уж мероприятеш керттерча даькъе Гилйашен техникацен карагІдийнарац производствана юкъеккхаьара, производства экономически эффективность лакхьяра, дІахо а къахьегама овсарлен арахецача продукце дикали лакхьяра, къахьегамен материальни ресурсаш кхоира тІаерзаь я. Цу гІулакха чІогІа лоархІаме я хІанз «Грознефтехимзаводы» объединене предприятей балха юкъехьош йола Щекински химически коллектива опыт. Укх шерре а мехкдаьтта чакхдоахачеп химически предприятешка болхлоша тайп-тайпара профессеш кхраерзаярах, къахьегам вІаштІехьбоаккхача керда формаш юкъеккхаьярах, керда техникен технологие производствана юкъекйккьярах керда хьал а яь цу предприятешка болх бе йолалуча коммиосташка балха гІортволаш 481 болало мукъавархва. Шекиний инициатива ди тІехьа шерагІа яржаш латт. Политически организаторски болх кийтта вІаштІехьбоккхаро доккха новкъостал даьд къахьегамен технологически дисциплина чІоагІъяра. Соахк цу юкъагІчул 40 процент кІезигагІа ба укх шера хьалхерча квартале Грозненски химически комбинате къахьегамен производственни дисциплина телхаь нах. Пачхахьалкхен план толамца кхоачашъяра доккха новкъостал дир цо.

ТІанйча социалистически декхараш кхоачашдара лоархІаме да керда производственни объекташ сиха гІа болх бе йолайийтар.

ГІишлошъерий коллективаша дукха тоабаьб укх шера шоай болх лаьрхІача хана дьалтьяь а яькхда эксплуатаце дІаений «Электроприбор» завода шоллагІа яргІа, реконструкци йир йий арахецача завода, капитальни вложенеx пайда эцача тІехкхоачашдаьл цхьайолча промышленни наха чубиха цІенош дечен объекташка. Дукхача гІишлошъерийша тІегІертта ньовсам довттабу материалий кхомбара. Дукха болхлой, бригадаш сиха наш я города предприятеший хІара операци кхоачашъеча а балха моттиге дукха бедал, материалаш, довтор, электроэнерги кхоеш.

Укх шера духхьала хьалхарча квартале Нохч-ГІалгІай транспортни управлене транспортни организацеша кходаьд 220 эзар килограмм горга бенани, 88 эзар килограмм совгІа дизельни довтор. Кходаьча довтора чотах аьнк дайнаь болх бош дийр 4600 автомобиль. «Грозэнерго» энергетически управлене цу юкъа кходир 1680 тонн условни довтор. Города дукхача предприятей коллективаша Московски ткачиха М. Иванниковай инициатива хьал а лаьца юбилейни дийнахь болх баллй материалаш бедаш кхйир.

Юбилейни шера план даьнал дукха кхоачаштьяра совсам ловттабеча промышленни предприятей, организацей коллективаша хьинаьх ялар лоацц къахьегамхоша нахаьрнай вІаштІехьбаккхара. дукха кийт а цигга промзводствана долье а дикагІа хьу хьожача, производства культура лакхъеча, къахьегам лорабелга тІоадеча, цхьан сома пайда эцаш продукцеха дІадьдар кІезигдеча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо кІоарга Іома а деш, болхлоша, инженераша, техникаша, Іилмахоша, гІуллакхерча наха производствана юкъеххуь технически прогресс дегІайоалара, производства торонех резервах бизза пайда эцара, рационализацей изобретательстван болх дегІабоалабара, бедал, довтор балха ха кхоира тІаерзаь предложенеш.

Шера доалла мехкдаьтта 20 миллион тоннаш дІахачийтара, из доалахеча сийлен вахта дІаеха бокъо яккара, берригга технико - экономически хьокхамаш лакхдара дика инициатива дІайолаьй «Октябрьнефть» НПУ мехкдаьттахоша. «Старогрознефть» НПУ мехкдаьттахой коллективаша, бурови предприятеша, геофизикаша, тампонажникаша, кхьча отраслей предприятеша республикерча берригача мехкдаьттахоша санна дог раьза хийна хьаллаьцар из инициатива. Промыслашка, буруведттача хонтораших кийчъеш а балх ба беш лаьтта скважинаш кІоаргагІа дийтара, кІоарга-насосни скважинаша ремонт ца еш йоаккха ха дукхагІа хилийтара, скважинех пайда эцара коэффициент лакхъяра тІаерзаь йола керда геолого-технически мероприятеш.

Городерча промыслашка пайда лун ... мехкдаьтта чакхъяхара ... беттагІа лаьрхІачул дукха мехкдаьтта 90 эзар тонн я, хІаьта газ 9 миллион ... кубически метр.

Баккха ... йинча къахьега гунне ... къахьегамхоша дукха толамаш беттагара беттагІа лакхагІа хьалга. Планал совгІа дукха мехкдаьттен, мехкдаьтта продукташ яькха дар, арахийна дукха механизмаш, оборудовани, приборий, мебель, шейни, маькха бухочни, кхийола изделеш.

Цхьабаччъла, хІанз а тІехьа цІенхаштара кхоачамбоацарца нийслу предприятей балхана. Цхьайолча предприятеша, организацеша бокъонца пайда эцаш шоай планал совгІа продукци арахьра, сиха гІа объекташ хьалъяра торонеx. Къахьега доккхий декхараш хьахашта латт гІишлошъерашта. Дукха объекташ пачхахьалкхен планах лаьрхІача хана хьалъяь ца йоаллаш, цудухьа уж болх бе йолайла еза ха ма сехказа туллйт. ГІишлошъерийн вакатшийн бокхо дукхача хана керттерча фондех пайда эцаро задаваш кхоачашъяц. Цу тайпара гІулакхаш латт «Трансмаш» завода корпусаш хьалъеча, староиромысловски хозфекальни коллектор хьалъеча, кхычахьа.

ГІишлошъеча организацешка къахьегама овсарле лоха хилара керттерча бахьанех цаІ да къахьегам Іилман лерде тІа вІаштІехьбаккхара е йоагІача тайпара йоаххо ца яр, болхлой хьалеш тоа ца дар, кулгашца дечча халача балхашта механизаци ца яр. Балха тІа хьалха латтарий опыт шерра дІайоаийтара, къахьегам Іилман лерде тІа вІаштІехьбаккхара болх тоабарадукха хе йоаллаш парто горохой комитета экономически конференци йир. Цига гІишлодарий хьубподрядни организацей гІишлошъечар опыт йийцар, болх тоабара лаьрхІа предложенеш йийлар.

Производствани фондашна бизза пайда ца эцар ... эцаш хургалуча хана дукха белхх ха зехьа йоаяр, цул совгІа дукха йоаю балха ха цхьаша бахьанех болх ца беш. Масала, № 2 йолча гІишлон материалий комбинате йоагІа хІара болхлочо зехьа йоаю 9 ди балха ха, маьхх еча комбинате 8 ди совгІа балха ха, хІаьта столярни аьшка бетона изделей завода зехьа йоаяр 5 денгара 7 денга кхаччалца я.

Производства эффективность лакхъяра йоккхий резерваш я транспортни организацешка, нйтаниг, кхачан, моттигерча промышленносте предприятешка. Цхьабаккъда, царех а бизза пайда эцац нига.

Юбилейни шера кхоачашде дезаш доккхий декхараш хьалхашка латт Грознерча къахьегамхоша. Планах лаьрхІачул совгІа 200 эзар тонн мехкдаьтта дакка, бІаьн эзараш тоннаш мехкдаьтта сийрда продукци арахеца, 40 миллион киловатт-сахьат электроэнерги яккха, машинаш еча 16 тайпара керда продукци арахеца социалистически декхараш тІаийцад цар.

ХІара предприятерча еррига торонех бизза пайда эцийтара, тІанйца социалистически декхараш кийнал хьалхи кхоачашдайтара хІара партийни организаци декхар да организаторски политически болх кхетамца вІаштІехьбаккха.

А. ДАВЫДОВ.

КПСС Грозненски горкомо секретарь.

КАРАГІДАЬННАЧОХ КХОАЧАМ ЦА БЕШ

Къахьегамца даьккха сий цІаккха а доац. Кхерий тІа даь йоазув санна дах из. Ишта доккхий гІулакхаш карагІдувларех, вай Даьхен рузкъа дебадерах ва Глухов Виктор Иванович.

Шовзткъаь дийъ шу даланза волча цо ахинел совгІа вола шийн вахар къаьналча къахьегама дІаделлад. Советски Эскаре гІулакх деш даьккха кхо шу доаллаш, 22 шу совгІа ха я цо къахьега. Сийлаьь-боккха Даймохка тІом лаьттача халача 1943—1945 шерашка ьыкхар цо Грозне ремесленни училище. Цига Іомаю Викторa слесарий говзал. Кулга говзал йола мах тоьшар цхьаннахва а. Училище яьккхача «Красный молот» завода балха воагІа из. Цига диъ шера болх бу нов. Глухова. Кхычa слесарашца цхьана цо дІамагІъеккхар мехкдаьтта насосаш, ехираш тоайора. Диъ шу дукха хаьнк. Цу юкъа шийн балхах дика кхеташ овсаре къахьегарца, моллагІа шийна тІадилла гІулакх цІенеш ханнахьен чаккдаккхараш шийх цІи йоаккхийт зІамигача саго. Цун кулгех чакхъаьнна насос кхы сиг хьийа езаш хилацар. Юкхьанцара цун толамаш баркал олаш белгалдоах кулгалхоша, Цигара Советски Эскаре гІулакх де вут из.

1952 шера эскарера цІаьвча Грозненски ремонтни - механически заводе балха воагІа. Мехкдаьтта оборудованена ремонт еча цехе слесаралла хьожаву нов. Глухов. ХьалхагІа из болх баь ваьле а цхьадараш керддахе дийзар. Шийна ца хова, вийк вола хІама кьаккаш а ховчунга дІа а хоатташ тІегІоотта къахьега воладелар Виктор Иванович. Заводе йоккхагІа а дІархІамегІа а я цо болх бу нек. Цига тоаду турбобураш, гидроциклонаш, хьаю насосашта эша компенсатораш, кхыдаш. Цига болх бер хІаман зей болаш, говзан опыт йолаш хила веза, хІана аьлча ца ховча кулгашна цхьа бахьан тоаь оборудовани екхфа бокка хьоваль хургба буруведттарайта. ХІаьта нов. Глухов шийн гІулакха бакъволя говзанч ва. Цун кулгех чакхъаьнна хІама зеволера аьрляьнар санна хул. Сменах цІенах, шиъ норма йоаккх Виктор Ивановича. Балха хана къамаьл дара гІера вац из. Ше волча моллагІа саг веча раьза а хилац. Шийна ховр раьза а волаш кхычарна дІахьех. Цехе болх беш аьккхача хана массехк кьона болхлочоа Іомаккх шийн говзал. Ишта цо Іомаваь ва хІанз цехе хьинаре къахьега Никитин Юрий. Профтехучилищера дешлоххо уж цехе практика дІаккхаьа. Уж Іомабеш дукха ха воаю нов. Глухова. Цудухьа цар дег тІара баркал оал цунна. ХІаьта завода кулгалхоша нов. Глуховa тийнна Сийлен грамоташ еччан совгІаташ итташ да. Заводе къахьегама Сийлен аллее доал шоай цехе меттал ерригача завода е цІи хезача, дикагІчарех лоархІача Виктор Ивановича сурт. Заводе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи еккай цунна. В. И. Ленина бІаь шу дузача дешна накъавоагІаш къаьстта лаьха хьокхамаш дахарах «За доблестный труд» яха Юбилейни медаль кларца белгалваьккхар нов. Глухов.

Нов. Глухова ишта болх бу дувца дезаш. Соахк март бетта шийна цхьанненa йоагІа пхе шера план кхоачашъяь а цхьана хІанз 1971 шера чотах къахьегаш ва из. Даим кердадер Іехаш балха юкъеккхуь цо. Ишта Галустян Юрейа цхьана «Турбобура лакхера утел готъяр» яха предложени кийчъяь балха юкъейккхар Виктор Ивановича. Цо шера производствана беш боли пайда 30 эзар сом хьа. ХІана цхьа ... предложени кийчъяьй Виктор Ивановичa. «Гидроциклона вставка конструкци хувцар» яхаш я из. ХьалхагІа кьахерча пакончин аьшках йоа гидроциклонаш. Из предложени балха юкъейккхачул тІехьагІа пхоллерах согъя уж. Маьхха дерегІа, аттагІа да из аьшн. Цунах дикка пайда богІа производствана. Лоаний аьйна, ишта бе наьха дукхьа хаьт къахьегаш хьаьеагІача Глухов Виктор Ивановича къахьегамна никъ. ХІанз кьетта хургдолчча Лакхехьарча Советий хоржамий сийна вахта дІахьу нов. Глухова. Цу хилкъе цІейта лакха къахьегама толамаш а доахаш накъавоагІа из.

Х. БАЛАЕВ.

Лена тІа бахкеш доладенна. Кир кхукьа хьанкара тепловозаш Осетрове кхоча ши портеда арадаьннад.

Кемеше ленски доко приискан мамски слюдяни рудникийн районашка дІакьорхьа керда оборудовани дрегай а эксакторий а деталаши. Якута а Шен онёане а гІьнна рейсеш е езеча теплоходаш тІа мукъ тІеботтан латт.

СУРТА ТІА: Лена кхеча ди тІа.

Э. Брейздрения сурт.

ТАСС фотохроника.

САТЕМ БОАЦА САГ

Шоана сурта тІа гуш вола зІамига саг ца вовзаш дукха нах бац Ильсаре. Машинаца леладаь аьнна, хетадала мег шоана. Ишта дац из. Чархаш яц Абадиев Руслан наха дІавоазийтараш, цо хьабаькха къахьегама бовцате, хьаьнала никъ ба. Шофер вале я из шоана гурга сийе заведетела гІаинди тІа, агитатора болх беш, шоай «Назрановский» совхоза довхан лелалеташта кино хьохкаш, халкъа тІаьхьожамо дилларна цхьаьша гІулакхаш доккхаш. «Универсал» оал Русланах совхозе. Ба а ва. Массехк професси я цун: тракторист, комбайнер, слесарь, шофер.

Из гу эггара халагІа болча бахха. ДІадахача дІаьхача Іаьна шуна кхухьача машина тІа болх беш хилар из. Атта дац хь 5айца кьалча хьал а гІетташ доахан лайтта дадерга хьожаш ферие латта, тІакха ца тасдийташ шура цунга дІакхихьа. Цудухьа дукха шофераш хьалхалу цу балха тІа. Баьъда. Руслана сага хайтачар шийна хула хало, аттагІа бола болх лахаьзар. ХІаьта цхьане да езаш сийй я из хало? Ишта я цу къонача коммуниста оамал.

Кулгаш кходе Іаьмача сага моллагІа бола болх хала ба, ка аьлац, безам тІабодац. Руслан царех вац. 35 шу мара даьнадац цун, бакъда, цо цу вахара эша къахьегама стаж хІанзехьа йолаш ва из. 15 шу даьлча дІаболабаьб цо шийн къахьегама никъ. Цу хана дена ше дІаваккхача шийна тІадилла декхар тешаме, дог цІена кхоачашдеш хьа а воагІа.

Тракторий курсаш яьхачул тІехьагІа диззача пхе шера трактора тІа, комбайна тІа болх а баь Советски Эскаре шийн декхар кхоачашде ваххар Руслан. Сий дожадензар цо цига а. Цу хана командование цун нанага дайтача письмо тІа яздух: «Хьамсар Терботa Хадиз! Командоване дег тІара баркал оал хьона Іа хьай воІ Русланна ишта дог цІена, тешаме воллаш, лакха дисциплина йолаш кхевварах. ТІема а политически а кийчон отличник ва из укхаза, новкъосташа сий ду. Дукха совгІаташ тийннад оаха цунна. ЗІамагІвача сержанте цІи а ейна отделене командирa хьожавав».

Ше вага яьккхача юкъа 18 Сийлен грамота елар Руслана, дукхаза баркал аьннад. Цига Іомайир цо шофера професси а.

Ер барагІлагІа шу да из хІанз ше волча «Назрановский» совхозе шофер вола. Массахана а хьалха латт кул цІи хьоккхама Доска тІа, цемаи яла, кхыдолча совгІаташна вах белгалбаха оттаеча списка тІа. ВЛКСМ-а Нохч-ГІалгІай обкомa, КПСС райкома, совхоза партийни организаце, дирекци тийннача Сийлен грамоташа кхычa совгІаташа совсаьяй цун папка. Мухь дІаюха кхахьара задачеш массахана а тІеккхочашъевах, довтор кхоавах, машина дика лелаярах «Коммунистически къахьегама ударник» яха цІи енай Руслана дукха ха йоаццаш.

ХІанз дукха балхаш да совхозе Руслана шийна дукха ха йоаццаш еннача цІенача машинаца де дезаш. ХІара Іуйрийна эггара хьалха йоалачарца гаражера араоаккх цо из, хІаьта зехьа цхьа сахьат а доадац. Машина йотташ йоассаеш цхьабола шофераш санна кабина чу вагІаш бІаргатухваш шоана из. Болхлоша бахьа, шох бе а деле дІаотт.

Къахьега Іаьма кулгаш массахана а хул сатем боацаш.

М. ЗАНГИЕВ,
автора сурт.

ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЯРА НАЬКЪАШ

«Сунжанефть» НПУ экономически конференци хилар укх денош-ка. «Боахама кердача реформица хьалльцa мехкдаьтта промысловни управлене промышленни производства эффективность лакхъяра» хьакъехьа доклад йир цига НПУ начальника Д. Т. Коршакова.

Цо аьлар, керттерча технико-экономически хьокхамашта 1969 шера планах лоархІаьй управлени. Цу шера лаьрхІачул совгІа даьккха мехкдаьтта 50 эзар тонн совгІа да. Из хул 1968 шерерчул 3,4 процент дукхагІа. Цу толамий вий никъ ба. Скважинех дикагІа пайда ийбу, 126 геолого - технически мероприяти чакхъяьккхай, буруя тохача гонахьа скважинашта обработка яьй, парафинах мехкдаьтта проводаш цІенъяьй. Из дар бахьан долаш 14500 тонн мехкдаьтта тІаккхийттад. Скважинашка сихагІа буруя техаш капитальни ремонт яьй хьаро а боккха пайда бу. Мехкдаьтта доалла моттигаш гучаяхарах 600 эзар тонн совгІа тІаккхийттаь хьадоакхъэ «ІаьржадошуЪ». Товарни продукцена реализаци еча а дика толамаш даьхал коллективо, планал совгІа 353 эзар сом маьха товарни продукци мачхальяьккхий.

Кхы а дикагІа болх бе йиш яр управлене. Скважинашта буруя тохара ... кхоачашъяьй 1969 шера яьккха газ 1968 шера яьккхачул 7 миллион кубически метр дукхагІа яле а план 96,2 процент мара кхоачашъяьяц. Аьхки потребителаш кІезигбалар бахьан да цун. Замалкуле лоха хьокхамаш хилар а шийн бахьан долаш да. Ер кхоалагІа шу да цига мехкдаьттен гази дІачудийю объект хьалъеш латта. «Грозгазстрой» гІишлошъерашка маца хьалъяь йерда шоана хатта доагІа.

Мехкдаьттаген газаген дІабодамах 3 процент лохбарах хийна пайда 291 сом да. Вешта аьлча, 1 сома маьха продукцеra 1,2 пинг кІезигагІа дІадоккйт. Из ишта дале а, йоах цов. Коршакова, хІана а тІехь массанахьа леттІа кхомбаш хІомил. Управлененa гІулакх деш массехк автопредприятий я. Нагахь санна цхьа автопредприяти хилча аттагІа, пайда нагІа хургдар.

Кердача системах болх бе далара къахьегама овсарле 3 процентий юкъера алаш 1,6 процента лакхденнад. Социально - культурни мероприятей фондех пайда эцар во вІаштІехьдаьккхадац. Курорташка салаІа 10,3 эзар сома маьха путевкаш тийнкай болхлошта. 8 эзар сом дахийте павильон, 77,3 сомах стадиона дарбах профилактори, кхыраш хьалъяьй, 25,4 эзар сомах бекий бешамехта инвентари, кхыйола хІамаш ийцай, 15 эзар сомах пионерски лагере берашна лаьза корпус хьалъяьй. Цхьабакъда, подрядчик ца хиларах пайда ца эцаш диссад 74 эзар сом.

Цул тІехьагІа къамаьл дир НПУ керттерча экономиста И. Н. Доментьева. Цо дийцар экономически балхах лаьца. Централизованни бухгалтере лелаш управлене учет. Ер шу доаллуш алапеш гударен планаш уттарех болх а ишта вІаштІехьбаьккхав. Из чІоагІа пайдане гІулакх да.

— Производства экономически эффективность лакхьяра резерваш гуча а йоахаш царех пайда ийбалга вІаштІехьдоах экономически анализа общественни бюро, — аьлар бюро председателa А. М. Гриненкос. Технико-экономически хьокхамашта йола план кхоачашъяра доккха новкъостал хул цох. Бюрос управлене болхлоша цхьана пайда ца эца 587 эзар сома маьхха керттера производственни фондаш гуча а хьаь кхыча предприятешта, организацешта дІаеннай. Цу эша 20 эзар сома маьха оборудовани маьхальяьккхай. Анали йеча гуча даьлар 31 эзар сома маьха 138 тайпара гІонна материалаш 3 эзар сома маьха 46 тайпара кІезиге мех бола оатхалаш дхаьккха пайда ца эцаш складашка ядилга. Царех цхьайолчарех производства хьаитташ кхоачашъеча пайда ийцаб, вокхарна реализаци яьй. Цо дикка пайда а беш расчетни рентабельноста боаном лакхбир.

Конференце къамаьлаш дир «Грознефть» объединене экономистски группа кулгалхочо В. А. Ахъядова, «Сунжанефть» НПУ производственно - технически отдела воккхагІволча инженера С. А. Карташова. «Сунжанефть» НПУ керттерча геолога В. И. Коновалова. Болх леттІа вІаштІехьбаккхарна, производства экономически эффективность лакхъяраьи хІамах кхомбарехи лаьца дийцар цар. Мехкдаьтта промыслашка автоматкаци чакхъяккхар экономически эффективность лакхъяра керттера да. Цу гІулакхо дукхагІа пайда а луй операторий хьахьегам дикка аттача боаккх.

Экономически конференце дакъа лоцеш хилар «Грознефть» объединений «Старогрознефть», «Малгобекнефть», «Горскнефть», «Октябрьнефть» мехкдаьтта промысловни управленей керттера экономисташ, плановни отделий начальникаш, къахьегамен алапей отдела начальникаш, керттера бухгалтераш, финансови отделай начальникаш, экономисташ. Конференци чакхйоллаш къамаьлаш дир «Грознефть» объединене начальника заместителa Н. Ф. Мутовинец, «Октябрьнефть» НПУ къахьегамен алапей отдела начальника нов. Шамелевец. Производственно - боахама болх дІахо тоабара экономически конференце дакъа лоцаш хиначa «Сунжанефть» НПУ болхлоша рекомендаци тІаийцар.

С. БЫКАДАРОВ,
«Сунжанефть» НПУ плановни отдела начальник.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо дийцар Веденски Надтеречни районашка СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара еча кийчон лелаяр дола доаш. Президиума заседане белгалдаьккхар, хІанз, хоржамий кампани йоаллачча хана къахьегамхой депутатий Советаша пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяр, къахьегама овсарле лакхъяр, арахецача продукце дикал лакхъяра лаьржа социалистически ять дІахо дегІаккхулара дешинтa чІогІа уйла тІайохийташ хилар.

СССР Лакхехьарча Советe дечa хоржамий хьакъехьарча Положенега хьежжа районашка шоай ханнахьа кийч а яь, чІоагІьяьй хоржамашта кийчо яри уж чакхдахарна тІаерзаьча организационни мероприятей планаш, хоржамий участкаш хьаьй, участковий хоржамий комиссеш чІоагІъяьй, инструктивни совещанеш яь къахьегамхой депутатий юртий поселкови Советий исполкомий болхлоша, участкови хоржамий комиссей членашца, хоржамашта хьалхадаьха документаци литература хьалдиха, хоржархой списокаш оттаьй.

Дукхача хоржархой вІашагІа кхийтта, чІогІа дездеш корта болаш чакхдоьлар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ оттабари хьаллаьцар. ЧІогІа наьха деган гІоадаьнна чакхдуьл депутаталла болa кандидаташ хоржархошца вІашагІкхетар. Цу собранешка хоржархоша наказаш тел шоай кандидаташта, критически замечанеш а, предложенеш тел предприятей, колхозий, совхозий, бахача наха культурно - бытовой гІулакхаш дара болх тоабара тІаерзаь.

Агитационно - массови болх беш ба. Агитпункташка лекцеш, беседаш кхьаьйола массово-политически мероприятеш чакйоах. Кийчо ишта еш я дуаз хелайта Іоa тІеш радио чу гІоахаш.

Цу цхьан хана Президиуме белгалдаьккхар, цхьайолча Советий исполкомаша хоржамий комиссеш чуйола а голосовани ерa йола а помещенеш дІакийча белгалІаш йола уйла еш ца лаьрхар. Цхьайолча хоржамий участкашка хІана а телефонаш чуяхназа я, цхьайолча участкови хоржамий комиссеша шоай юхьаьнцара беседанеш гоаь яьй.

Культура цІенош, клубаш, библиотекаш ерригаш а яц балача йиха юкъе леттІа массово-хьехама болх беш, хІаьта культура отделаш, шоай карарча организацин учреждениеш кхоачамбоацарах долга шоашта хоршехьа а, сатийна Іеш я.

Лакхехьарча Совета Президиумо оцам а беш тІеднида Лакхехьарча Советe дечa хоржамашта кийчо ери уж чакхдахари бокъонца СССР Конституцега хоржамий хьакъехьарча Положенега хьежжа хулийталга. Лакхехьарча Совета Президиумо исполкомаш декхаош ялл СССР Конституци, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета, РСФСР Лакхехьарча Совета цхьана хинначa В. И. Ленин ваь 100 шу дизара летальча торжественни заседане яь доклад, берригача хоржархошка КПСС ЦК-ас даь кхайкарел дІадовлайтара бие бола боах чІогІбе советски демократе толамаш, экономически политически декхараш кхоачашдара даькъе Лакхехьарча Советe лакхдаьха гІуллакхаш, халкъа хьал - торо тоаяра партен Советски правительствен еш йола доккха шерагІа дІахьокхаш; коммунизм хьалъяра аргІанара декхараш дІадовлайта, болхлой, колхозлой, интеллигенце дезаш ене шера план толамашца кхоачашъяра тІаерзаде.

Хоржархой наказаш, цар критически замечанеш, предложенеш хоржалге а шоай хенаш а кхьаьна гуш а, боаллаш культурни дегІаккхулара дешаш къаьстта дара даькъе Советий ... торговле, коммунально-бытовой гІулакхийта лаьрхІача предприятешца организацешца хоржархошта гІулакх дара бол бола тоабара дила дІаболлар де доза исполкомаша;

культурни учреждении тІадехьла культурни - просветительни учреждений болх тоабалга, кинотеатраш, радиох шерагІа пайда эцалга; массово-хьехама болх чІоагІбелга, къаьстта а кхаь тесеча дуккьашка дешоа декхараш хоржархошта а хІаьта кийча цхьан дейнаш дІаяздиро бола хоржархошта а хьехаь;

Советий исполкомашта тІадехьла хоржамашта кийчо ечеш декхаро декхарие бусеш транспортни кирхьечo средстваш хьахалдаш болх болга вІашагІдаккхар;

хоржамаш дала вІашагІкхаьккхаьрен уж чакхдоахарен дешаш дала хоржамий комиссей членашта дика инструктаж еш, дІайоалла библиотекаш дІатабара хургдола моттиг, ха хоржархошта шоай дІайовзийтар, берригача хоржархошка кхаж тоссача цхьатарра дешъ лоацалга Іалашдер, цу хана наькъа хІама хаарцаь ца а доалийташ, кхье а ца дуташ, хоржаь сиха доалийтаь а ца телеш.

Цу цхьан хана республикерча культура, бахача наха бытовой гІулакхаш дара, торговле, коммунальни боахаме, кхачанe, моттигерча промышленноста министерстваш ведомствашй кулгалхошта, респотребсоюза тІадилла шоана тІа кхарерча учреждениешца, организацешца, предприятешца къахьегамхошта гІулакх дикагІа де йиш хилийтар дуккъа шарна новкъостал делга.

Цу заседане дийцар СССР Лакхехьарча Советe ду хоржамашта бувзама средствашца Іалашдаллах дола дош. Президиумо республикан бувзама производственно-технически управлене начальник нов. М. М. Мельниченко декхарийла ваьв хоржамашта кийчо ечеш уж чакхдоахачеп хана бувзама средствай дерригача тайпаша денненa бІаьшан оалаттаь болх белга а хІаьта ишта хоржамий корреспонденци шоай ханнахьа дІаккхочаелга а Іалашде. Советий исполкомашта тІадиллад хоржамий документаци шийн ханнахьа участкови хоржамий комиссешка царгара Советий исполкомашка кхоачаелга Іалашде.

ХЬАЬНАЛА ПРОФЕССИ

Гудермеса машинаькъахой культура парке игІача йоккха йоацача, сийрдача, газеташ журналаш дохкача «Союзпечата» киоскана хьалдашка даим дукха нах хул.

Шоашта эшаш дола газеташ а журналаш а айца раьза болаш дІабол нах киоскана шера.

Киоскашка латтараш Ганий Мариян Пчеловодова Ларисан болча тайп-тайпара дехар да болагІа газеташ журналаш яйлера. ХІаьта ела дезаш да, моллагІа лоархІаме, КПСС ЦК Тезисаш, решенеш санна дола лоархІаме документ е художественни литература эшаш йеначун дехар массаза а фунагІа даь а кхоачашдо хьожаш уж хилар.

Хьаьнала професси йолаш бола уж цоашта тІадехача гІулакха чІоагІа уйла тІайолаша а еррагІболаш а ба.

Товарооборота план 110—120 процент кхоачашъю цар хІара бетта.

Р. ТУРАУЕВ.
[illegible]

Республика ерригача юрташа еш латт дIахьачу зуламах юхедаьхча зуламе гIуллакхаш дIададара тIаерзаль йола бахача цхьа сходаш. Цига тIаийцу лоархIаме сацамаш. Берригача гIалгIашев пот-ошаш дег тIара къобал деш да уж. Из кьяьонх тIеккьарча хадаш у сходех, цар деш соцамех, уж кхочашдара де дзарехлувцаш «Сердалога» ухача фисьмоша. «Мехко чIоагIдаьр кхоачашде деза» рубрикана кIал уж пекьмоц ксиа летта лаьрчIад редакце.

ИЗ МАССАНЕ А ДЕКХАР ДА

Дешила маIан долаш гIулакх дI республикерча цхьацца йолча юрташкарча къахьегамхоша дукха ха йоацаш дIададалаьр. СоагIанча, ТIой-Юрта, Красно-Октябрьски, Первомайске, Долакх-Юрта, ишта кхычахьа сходашка гулбеннача юртбоахама къахьегамхоша, интеллигенца викалша шоаш тIаийцача соцамашца хоадам боллаш хьадийхар тIехьадисача гIулакхашца. вай вахаре ноквъарло еш долчунна мIаккха машар хургбоаца къовсам лоаттабелга, цхьаша болча кхетам бовцача наха вай вахарэ кIомнгш телхаелга юкъера дIадоаккхилга.

Лаьрхlа баргвоацаш доаккхий да Нохч-ГIалгIай республикерча къахьегамхой вахаре хинна хувцамаш. Вайна юкъе хIанз а боллаш ба юрта къахет цале хоаш цхьа саг воацаш хиниг да дагабоагlаш бола нах.

Тахан массанена гуш ба дешна гIулакха хилкъа вахаре даина хувцам. Вай промышленносте, юртбоахама культура фронте хьалхала къахьегаш ба къамех дIабаьнна эзареш говзанчаш — инженереш, агрономаш, лораш, вьехархой, зоотехникаш, ишта кхыйола говзалаш ядаш.

Фуд вай лакхе белгалъяьхача юрташкарча сходашка хIоагIатаболча къахьегамхоша дIалакхаш дар? Фуд уж оарцагIаберо бахьан? Хьанал къахьегита, хьаьнала бехилга — из ца керттерча даьхкe цар дIадаккхаш дар. Хоаш да, хIанз а зуламаш ца луташ, общества луш пайда а боаш боаш бахаш гIерташ. Советски законаш телхадеш бола ницобна нах пайна юкъе нийслуш хилар. Из вахаре новкъарло еш долга, къахьегама адамашта зуламех ба зиэнаш долга шоаш кхетадойла а, цхьенаш доахилга кхалинъата боккъонаш телхаелга, бераш, къаьстта йоIигаш, деша ца совцабе, ишта цхьадола зуламера гIулакхаш дIа ца хаалийта берт уж. Къаьстта уж гIулакхаш баллаьнад дайна сонтаьшта керте лоттабаьша. Хьенна хац цар цу зуламерча гIулакхех шоай байкх ца хилар. Эттаре хьалха але деза, церна уж гIулакхаш лелаеш бараш, советски вахара законаш телхеш бераш шоай лоIама кIал лоттабе етта дола.

Бокъа шоай къахьегамах хьаьнала бахаш хиначa лоацам баьц маlаккха зулам деза хинадий. Хьенна чие цхьа лехилга дуллам долга, цхьа боллари цхьа вахаре зулама юкъе эа ца Iеш, до итташ. ВIаьш бола цар тар-вала нах а цу зулама юкъе озалие. Вай чана кхиа да юртбоахама а промышленни предприяте болх беш дола саг лака. Къахьегам советски сага вахара норимех маI лоацаш дIолттар бахьан долаш дена. ТIаккха, оттадий шой кхоачарча е гаьнарча таргарча сагага цхьа боаллар ихаш общественни болх, шиъ дезал дIа а кхайса лоралуш лела? Из вай хана таргургдолаш а, е мегаргдолаш а хIама дац. Советски законий низ ба чуламхочоа доагIаш дола тоIаезар де. Вай законаш кхахьегайхоша шоаш раьза а боллаш тIаийца да, цудухьа хIара советски саг декхарийла ва уж законаш лораде а, уж телхаде гIертарашта дуьхьал пхьакхха машар боацаш къовсам лоаттабе а.

Нохчий а гIалгIай а кхалсаг кхача къамех бола берриге кхалнах а санна социалистически общества йиза боаъа йола член а хинна дIаяттай. ВIаьш, эзараш кхалнах ба вай республике шоай гIулакхех доаккхал де йиш а йолаш къахьегаш. Цар къахьегама толамаш республике дайза ца Iеш, цул дукха араьха довлаш да. Церна карагIдуала хьаьнала а еийлен а гIулакхаш бахьан долаш ший ду цар шоаш йола беча коллективашка дала ца Iеш, массанахьа а. Вахардара йоагIаш йола шоай моттиг хьа а лаьна производстве, Iилманна искусстве болх беш болча эзараш кхалнахех хьоккам хила беза ца деша гIерташ кхалнах юхатеташ болча тIехьабисача наха. Еррига общественность, берриге хьаьнала къахьегамхой деххайла ба кхалнахьа боккъо телхаелга, йоIигашка ца дешийтаелга вай вахарна цхьаккха тайпара таргурдоацаш дола уж гIулакхаш лаладеш бараш кIахдайта.

Вайна юкъе хIанз а нийслу саг югача зIамигача сага нускала къайчъеш йолча ноартала, цхьача дIамахех урдув ла ала ца тутараш. Нускала деш дола совгIат лоархIаш цунах. Цхьаккха дукха вай вахаре йодача йоIо а, из югача зIамигача сага а вIашей совгIаташ дара. Ишта цхьаккха духьал вай цар хадаша, вдаяцоша церна совгIаташ шоа а. Ишеба ъаьа кхалсага даьша саг югача зIамигача сагга хьайна саг еш цунна ноартал эна мехеш эзар сом да ихаш хилча, из урдув хиланза далаш. Хоаш да, ишта дукх а тча зIемгича сага вIашагIтоха ятта доаилга. Цудухьа а денна рейла хаха везаш тул саг йоалаеш дар, е хьоал де везаш хул, е кхача хьаьнала бовцача нахьъоия из ехча вIашагIтоха дезаш хул. Цу тайпара хIама цхьаккха тайпара ла дезаш а е ла мегаргдолаш а дац.

Вай законаша массаболча сага боккъо кхина деша, къахьега. Цудухьа хетлу, мегаргдацарте, кагийча наха шоаш йиьа дезал а хинна IохайшечуI тIехьагIа шоай вахаре эшаш дар шоаш Iалашдача, дьина. Хетарехьа, цу гIуллакха кхы а барт болашагIа, чIоагIагIа бергбар керда хьахкина дезал. Ишта дика чургдар хилей а зIамигача сага а даьша шой торонга хьажжа церна совгIаташ дича а.

Вай юкъаш йолча сходашка гулбеннача къахьегамхоша шоаш тIаийцача соцамашца белгаладаьд кхалнахех урдув доахилга телга да йиш йоацаш дола гIулакх хиларех тарра цунах зулам доалаш хилар а, из кхалнаьхти боккъонаш теллаеш хилар а бахьан долаш из гIулакх хоалдаь вайна юкъера дIадоаккхилга.

Массанена хоаш да, наха къаьстта кагирхошта шийх чIоагIа сакъердам боалаш, доттагIал дувзаш дола хIама долга саг йоалийр, йигар. БоккхагIа бараша дагадоагIа саг йодача — йоагIача отташ хинна ловзараш, ухаза хьалхарех а аниарех а боалаш хинна сакъердам. Саг йодача — йоагIача керттерча даьшъе довл деш хулар кагий нах, мехкарий. Саг йодалга, йоалаелга керда дезал хоттачар шоай цIей хиина ца Iеш, ерригача юрта цIей чулар. Бакъда тIехьарча шерашка чта корорт ьа саг йодача — йоагIача ловзар долаш моттиг, наха сакъердам еттабеш моттиг. Хатта тарлу хIама из, аьнна. Бахьан да, сентимаш деррига шоай каразца гIертиш хилар. Шоай лоIам чаккболача, шоаш яхар хулаш долча тархета сакий зиларош а деш мара йоалайтац цар саг. ТIаккха хатийрхой фу дош хул? Саг йоалаелга, мабе гIолта барт болча дезало цхьа мара ца нийслулга йоашта хоинне, керда дезал хьахулаш лаьттача шоай вакъа лака бозам боллаше. Юстарча сентанташа лелаеш луга хьажа а къежаш латтеш хул. Бакъда, аттаьу, кагийрхой, эттара хьалхи юртарча комсомольски организацеш из лоархIамера гIулакх шоай кара эца дезаш ер ьшиа.

Юрташка хиначa сходашка белгалдаьккхаш дар республикан араьха балхайна ухаш дукха нах хилар. Шай дезал, юрт, ше вахача моттигера производство а йите Сибаргера, Казахстане, ишта кхыча моттигашка договорах балха а бахе шу, юи шу доаккхаш дукхе а нах ба районашка. Сходашка къамаьлаш дьараша белгалдоаккхаш дар цу тайпарча балхашка ухараш дукхагIбараш кагий нах хилар. Бахьан фуд? Бахьан да, саг йоалаеш урдона яхча вIашагIтоха дезаш хилар, йовлар сходашка.

Хоаш да республикерча дуккхан промышленни предприятешка, юртбоахама производствашка болхлой эшаш хилар; вай газеташа, радиос хаддаза балхи нах бехаш долча предприятей, учреждений хоамашта кепбеттташ хилар. Цудухьа сходашка вIашагIбеттабеннача юртбоахама къахьегамхоша, интеллигенце викалаша шоаш даьча соцамашца цхьаккха тайпара мегаргдоацаш лаьрхIар республикал араьха договорах цхьаццабола нах балхашка ухилга, шоаш бехачара предприятеш, юртбоахама учрежденеш болхбой эшаш йолла шеча.

Сходашка даьча соцамий маIаш доккха хилар массане кхетадеш да. ХIара Советски сага боккъо а деша, болх бе, салаIа. Уж боккъонаш Iалашъю вай законаша. Бакъда цхьаьна сага боккъо йиI вай законий нормаш телхае, советски вахарий кхетамна, цар коммунистически моралана тарлуш доаца зуламера гIулакхаш лелае. Из да, керттерча даькъе, сходашка даьча соцамаш белгалдоаккхаш дар.

Цу соцамий лоархIамах лаьна оалаш хилча белгалдаккхаппа дарган, уж къахьегамхоша шоайла дага а баьнна, зуламера гIулакхаш кхы дIадо ла мегаргдоацц чи тIаккхьчалга кхета а деш тIаийца хиларах. Цудухьа кхы а чIоагIагIа, лоархIамегIа да из маIан.

Вай йолаш а зуламера гIулакхаш лелидарашта, общества тIа бахьаш пайда а боацаш, бахка гIертарашта духьал къовсам лоаттабара дукхи а торонаш. Сходашка кержай цу гIулакхашка хьажара комиссеш. Бакъда цу комиссешта кадданза нов кьостал лоаттаде декхарийла я общественни организацеш, юрташкара интеллигенци. Из лоархIамера гIулакх хьаллацара, вахарна ца тарлучоа духьал шерра къовсам лоаттабара йоккхий торонаш йолаш да художественни литература. Республика писателаш, поэташ, драматургаш декхарийла ба шоай произведенешна вай мехка коммунизм хьалхеча лоаттабеча къовсамо хьалха литторий диначa гIулакхашта шерра пропаганда е, шоай произведенеш ешаш барий къахьегам айбара вошал, доттагIал чIоагIдара тIехьехе. Цуна дахьене художественни литература произведенешна а цIенкха машар, бовцаш къовсам лоаттабе беза зуламе гIулакхаш лелидерашта, общественна йуш пайда а боацаш бахе гIертарашта духьал.

Сийрдача ираз е да Советски сага вахар. Цхьаккхьа хана, цхьакха кхыча общества къахьегамхочун ца хинна боккъо яха Советски Iаьдало, Коммунистически парте сага — деша, болх бе, салаIа. Ловцце аьнча, шиъ вахара да вa советски саг. Цудухьа кхы цай зулама гIулакхаш лелидераш ца уж вайна тIаьхьар дар хилар, хьаьнала коммунизм кхоллаечаьа цхьаьна лай гIа бахе безалга.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад,
писатель.

НАХА КIОРДАДАЬД УЖ ГIУЛАКХАШ

НАЬСАРЕН РАЙОНА СУРХОТIА ХИННАЧА СХОДЕРА

29 мае Iурегье арабехаар Сурхотlа баха бат къамьлача зуламе, зуламе баха къахьегам да бута гIулакхаш дIадаха юрта йисте сийлачу баь тIа юрт вIашагIтоехкатча баха аьний.

Сходе бар боашиз нах, ха аха дастой хагий нах, мехкарий.

Чулоацам дика болаш, моттигерча вахарахьа фактаьи масалаш а кхуалаш доклад йир сходе Сурхотlарча юкъерча школа директора Аушев Муса. Революци хьалехьа Сурхотlара цхьа вахар хьал бехде кхинар дийцар докладчика. ХIанз СурхотIа я 2 школа, клуб, библиотека, медицински пункт, промышленни продовольственни товараш доха туканаш.

Докладчика дийцар граждански тIема хаа лоттениеча шерашка Дошкена кIайгаардийски бIунах кийра лийтача СурхотIарча наха карагIдайтина хIамаш а хIаьта уж бахьан долаш юрта мехка эгара кхалдаьарчарна СССР ВЦИК-а Сийлахь грамота яла а.

Цхьабакъда, халахета а, юрта хIама а ба саг йоалаера -йитара доаьла хьалхехьара советски законаш, ламалаш, градамеш, вахара мотте лалаяра новкъарло еш дола цхьа леххилга, мехкарий уадбелга, урдув доахилга юкъера дIа ца далийта гIеттеш бола нах. Саг йоагIая-йоалаш бола моттигаш йола докладчика, дукхагIа бахча хама тахета тара хул — сакъердам, хьалхе дзацаш, гIайгIане, хIаьта зIамигача сагеи нускали гарначе наха боккха бала хулаш а дул цунах. ХIанз цхьача хIагIа лучa кепара тоъал дукха ахчаш е жа кхахьайта белаш уж ше эшача безкамоли Iадатий ахар кхочандарча. Уж Iаьделаш юкъера хIаддахипза дарг да, йоах докладчика.

Дешта-иоалошта нийсса бехке фу шоеж урдош доахийтеш бола дешкараш а.

Эхь долаш гIулакх да цхьа лерина цхьа йийе бутийш мехречунгера хIама яккхар а. Уж дешаш къейтадер дукхагIча лена йоашта хIамкит йожар догдоахаш бараш деттие а болаш йола кхел а. Сходе хIашагIиххиттараш докладчига тIахьех къамаьлаш зулам юхедаьхча, юртарча наха материальни зенаш а зуламаш а деш дола сий доаца Iаьдалаш юкъера дIайндаь дIададахара.

Цхьаболча ницха саклетан чу диса уж юкамачахьаэ, вай советски замана тарлургдоаца гIулакхаш дIадахаре юрт гIалхаккхаш а къамаьлаш дяз юрта вахача Дошхьокъоеи Бахьая. Цо аьлар, вайна, доккхийча наха, дика дагайоагIа пичхаьа а моттигерчa къал долча нана а воаш мустдаь, халир боадоне даьлла, къаьна ха. ХIаьта хIанз фу хала да, сийлахьа-боккхача Ленина хьалхасиль Коммунистически парти бахьан долаш нах, ризкъа беркат чуденад вай цIагIа, цудухьа цун сий деши из лоархIаш хила деза вай. Со дерригa берри дийша да, деша дагIа берий бераш а. Сона хьащт долаш хIама хац урдош доахилга, пхьа лехилга, хIаьта сий тарлучча тайпара къовсам лоаттабергба аз уж эхь дола гIулакхаш вайна юкъера дIадахара, хIаьта ишта из дарa къабраш тIа а хьез.

— Урдув, пхьа лехилга, пхьаха хIама йоаххилга вайна юкъера шоай оилам а тIехьа дIадахара тахан хьадда цхьа сецам тIаийта а из бизза кхоачамбеш дIадаха а деза вай. — йоах юртарча къахьегIчарех волча, граждански тIема тIа лакъа лоаташ хиннача НальгIиев Махьмад-Сале.

«Экажевский» совхоза сурхотIарча отделене механизированни звено звеньевой Курсиев Ахьмада ше къамаьл деш аьлар: — Саг йоалаяхар — кагийча наьха уж мегарь дезагIа дола цIейл, сакъердаме, пандар а локхаш, нах хелха а бувлаш хилийта деза. дIахача замах юхедаьхе йирча гIулакхаш леладеш барашна хьдалана кхетаманa бола бе-беза. хIаьта советски законаш телхаденашта дирa тоIаезар даьза дерган.

Граждански тIема тIаро хьаьнача турпала Нальгиев-Мандречуа бола Борилана аьлар, харцахьарча гIулакхашех лоаттабеча къовсаме дукха хIамаш вайх. доккхагIчарех тийша да, юххьанца деза хьехам тола беза вай вона бераштa,

гIалгIа къаман, вежарасих довхча зрадахарча халкъан дикагIа дола Iаьдалаш гражданск денну ювтар еза шена, вахарна гIа боахаш аха торо ала еIа. Дахен къахьеген вайна новкъарле еш мел дола хIамаш ниькъ тIара дIа а доакха. Айса а сай дезалга а гIалгIай дикагIа дола Iаьдалашхьаша везаш тIаэцар. боккхагIбараш лархIар, кхалнахьа сий ларлеладайтаи хьакогIа со массела, а, урдув бе доаккхаш а хийкаваш. дIа а даккадаш, хIаьта иштта уж гIулачаш кхоачашдара тIехьех аз берригаш а.

Ше къамаьл деш ДолгиевМухтара йоахар долла хIама дерригадайна Советски Iаьдало — бераштa деша, боккхагIбарашта шоаш хьашт дола професси харжа таро; белталарча хана болх беча къоаналла пенси: хIаьта уж хIамаш-и вай социалистически обществе мара ца хила йиш йолаш миккид. Цепдаь дIадаха деза дIакхача замах юхедисе эхь дола хIамаш — хулиганство, лоучар, мехкарий удабар. Долла хIама вай советски гуманни законегIа леладе деза, вай берий кхел нийсача наькъа тIара бахийтарий, къамаьча замах юхедиса во гIулакхаш леладерий ба ца а йоакхтаи Саг яр-яхар сакъердаме хилайта деза, Заrce дIенадайта деза.

— Къамаьнна кIоргадаха шоай ха яхкха даьша къамаьча замах во гIулакхаш, — аьлар «Экажевский» совхоза СурхотIарча отделене управляюще Аушев Махьмада, — пхьа лехилга, мехкарий удабелга урдош доахилга. Уж хIамаш, халахете а, тахан вай юрта а долаш да. Пхьа бовлача сага шиъ сица Iазап оарал совгIа, дукха материальни зе а тоах, доп дола нах вIаши къехх, дукхагIа йолча хана ера ца а бовлаш цIагIа бегIа, балха ахаш, зе ду пачхьaлкхенна а шоай дезелашта а. Вай юртара нах шерра-шерра ахча даккха ух яхаш дезал бута а буташ Казахстане, СибаргIа, Дальни Востоке ух ах шу а шу а даккха, хIаьта цIаккхьчача шоаш дезаре сихха чакх а эккийте, юха бохх. Цар бераш вайца бой санна дус, дукхагIча хана во дешаш хул. Хьаьнала къахьега ца лоаш мел бараша лирагIа долча советски законаша яххача тайпара Iазап тIаоттаде деза.

Сходе массана раьза а волаш соцам тIаийцар 17 пунктах латташ, из соцам кхоачаш мишта бу хьажирая юрта лерттIа общественни порядок оттараш комиссе хержар СурхотIа дахача гайшашта юкъера дикагIа вола 57 саг юкъе а волаш.

А. ТУТАЕВ,
КПСС Наьсарен района секретарь.

КАМБОДЖЕРА ХЬАЛ

НЬЮ - ЙОРК, 4 июнь. (ТАСС). Американски информационни агентствашех кепайоазонох хоам бу Камбодже дIахо а американо-сайгонски эскараштех мехка патриотически низашеи юкъе леш латтача тIемех. АПН яхача агентства сайгонски корреспондента Рикард Пайла беча хоамах, мохк мукъабаккхара камбоджийски тIема низаша чIоагIIа низ бола дукха атакаш йир мехка эттара къилбаседехьарча провинцешка американо - сайгонски базашта.

ЮПИ яхача агентства сайгонски корреспондента деча хоамаца а тешал ду Камбоджа патриотически низаца толамца тIемаш деш хилара. Мохк мукъабаккхара камбоджийски тIема низаша, агентства хьахойтачох, дIалаьцай Пномпена къилбаседехьа 65 километр улла Барай яха город, хIанз города Кампонгхома дагара тIатаIаш а да.

ЮПИ яхача агентства корреспондента Вашингтонера беча хоамах, укх гIертарча хана Камбодже йоагIаргьа «лаккхача боарамера американски оперативни группаш». Цунна юкъе хургба США правительство цхьайоле гIуллакхера нах, губернатораш, конгресса членаш. Юха цIаьхачул тIехьагIа группа США правительства отчет лургья Камбоджерча хьалах.

Хьаьхетаргаль, США-е цар сайгонски марионеткай Камбоджана духхьал тIема агресси аргIанара бахьне гIертала ургда из оттачела ер, яхаш белгалдоаккх «Нью-Йорк дели ньюс» вашингтонска корреспондента С. Картера. Цо тервам тIабоххийт «серрига группа США правительство КъулбехьеМалхбоален Азе леладеча политика оагIонгахьара барена» вIашагIтеха хилара.

ИЗРАИЛА КОМПАРТЕ ЦК КХАЙКАЙКАРАЛ

РИМ, 4 июнь. (ТАСС). Лоалакхарча Iарбий пачхахьалкхенашта духьал Израила тайшачабалхах тIом болабаь кхо шу диарца лувзадена Израила Коммунистически парте машар безача низашка Гаргарча Малхбоале беш тIоми дIахо Iоухийта наьха цIийн соцадайтара шоай берриге низ тIабахийтара уж тIахьехаш.

Кхайкарала тIа йоах, израильски правительство из хьелловача американий политика йиза йийша 1967 шера июнь бетта тIом болабеча хина. Израила йоахарга хвиша хийтта Iарбий мехкашкара прогрессивни антиимпериалистически режимаш духьал оттаралал совгIа, цхьа тIа чIоагII а еина, дукха дола Iарбий мехкаш антиимпериалистически политика лелаеш доладенна.

Низашта юкъера моттиг, наннe а Израила болча найдана тIта иц.

йоах кхайкарала тIа, ТIа-тIа дикагIа гуш да тIом бiь хьалийна Iарбий территореш дIа ца доаара, церна аннексиа ера, цар тIа восниапроаний израильски нах баха моттигаш яхкара тIаерзаль израильски правительства политика кхоане йоацца хилар. Израила шийна чукх шерлуш латт правительства политикана духхьалара болам.

Кхайкарал тIа белгалдоаккх Израила дола деча гIоазарий экспансионни политика бахьан долаш, американски монополешта, хIаьта иштта кхыча империалистически низашта дезаш хиларах Гаргарча Малхбоале дIахо а къахь цIий Iоухийташ хилар.

Машар оттабара, йоах дIахо кхайкарала тIа, Израиль декхарийла я ше дIалаьцача Iарбий территореш тIера эскар арадаккха, палестински халкъа бокъо хилар тIаэца, ООН резолюцеш, эггара хьалха 1967 шера 22 ноябрера яра йолаш, кхоачашъе.

Кхайкарал тIа белгалдоаккх, кийсхона деррига халкъий къамий боккъонаш хилар бакъдаре политика а лалаеш, Советски Союзо берриге низ Гаргарча Малхбоале машар оттабара тIаIохийташ хилар.

ШИ САМОЛЕТ ЧУЯЙТАЙ

КАИР, 4 июнь. (ТАСС). ВIашагIкхийттача Iарбой тIема-фецарча низаша селхан декъей тIехьагIа чуяйтар «Мираж» яха ши самолет, хьаьнашта ба яр.

МЕН яхача агентства даржена ОАР тIема низий командоване еккала заявлене тIа йоах, израильски самолеташ египетски истребителаша - перехватчикаша чуяйтар Суэцки канала къилбаседерча сектор тIа сигала чIоагIа тIом а бен.

ТIема низала заявлене тIа белгалдоаккх египетски цхьа самолет шоай база юха ца яр.

ПЕРУ ЦIАЬХХА МОХК АГАР

НЬЮ - ЙОРК, 4 июнь. (ТАСС). Тахан Перу столице Лиме бала нах корзагIбаьнна улица тIа арабайдар. Моттигерча хана 6 сахьати 10 минут йолча Перу цIаьхха а мохк аьгар, цо етта чингаш Лиме холуш яр, йоах ЮПИ агентства.

Iеналл кхераш да 31 мае мохк аьгача, хьалхе аьча а йиза йоацача а даннех, 40 эзар саг венначех 600 эзар саг цIеноаш доладь висачех йоккхача къилбаседа районе кхы а цIеноаш лоадеш, нах боабеш мохк агар.

Пресс - конференце Перу президента Эдуардо Цинмерман аьлар: «боабаьн лозабаьн нах берригаш а мало ха бийш йолаш дац». «ХIанз тхона эттара керттера дар да, — аьлар цо — катастрофа хинначул тIехьагIа ший бисарашта новкъостал дар».

ЧIоагIIа гIажлош доладь халарах дала хоаш ду. Айха, Сухача, 11 эзар саг вахача моттигетеха лаьача нах кIалхара боахача отрядашта цкъа дукхьала деха цIенош мара кхы хIема кораланзар.

Мохк аьгача хана дахача лоаш чу уллача Льянганукo яхача Iам чура араьхьйдача хино хьалхизаьа, кеттара лиспа нах бахача Кальехан де Уаялис яхача аьле чу уллача чIоагIIа йолаьньча города Уараса тIабоде пхикъ километр гарга цIенбубенаьб эскара новкъоишта.

Нах листа баха массехк чукхийтта моттиг хих хьалинар кхераш лакхача ловмашкара Парон, Льянганукo, Сафуна яха Iамарч сихха тахха яхай Iилмахой группа.

Цхьайолча районашка дIайхача лаара эпидеми йолаеннай.

СЕНЕГАЛА ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАКОНЕНИ

ДАКАР, 4 июнь. (ТАСС). Сенегала правительства мотайир кинофильмаш хьувкхара цIенхаштта йола цензура оттаярах долча закона проект. Сенегала культуран информацен министра Амин Сена пресс-конференце аьлар сенегальски кинозрителашта, эттара хьалха кагирхошта во влияни еш йола фильмаш дьахьонкар, духьале еш доле гIулакх хургда цой.

ДIадаха шу чакхдоалаш мехка долл деча парте съезде чIоагIIа харцахьа лаьрхIар низ бара культи во гIуллакхаш могадеш йола продукци йоармаш Малабузен кинопрокатни фирмай методаш.

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. «Дон Суйне яха трикотажни фабрика— Ханоя промышленни предприятех йоачагIчарех цаI. 1969 совгIа бедкхе ца укзава хьахьегеш, дукхагIбараш кхалнах а болаш. Фабрика коллектива продукци дукхагIа арахецар а ца дикагIа хьейтар а дупха къовсам лоаттабеш я.

СУРТА ТIА: (аьрдаьхьара аттагаьа): Нгуен Тхи Зуена Нгуен Тхи Кием.

В. Соболева сурт.
ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕННА — ДУКХАГIА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

Республика хьайбаш лелаераша пачхьалкхенга ехка хьайбай продукташ дIадахеча шера укх хана ехка хинначул 22 процент дукхагIа я, фуш — 37 процент, тха — 80 процент. Республике долаш да Даьхенна хьайбай продукташ дIалара ах шера план кхоачашъярех рапорташ тIаийна боахамаш. ХIаьта пачхьалкхенга дулх доахара план кхоачашъяьй Урус-Мартана, Ножай-Юрта районий боахамаша. План кхоачашъяра гарга да Ведена, Шаьла, Советски районий боахамаш а.

Пачхьалкхенга шура йоахара ах шера план бутт хьалха кхоачашъяьй Шелковской района хьайбаш лелаераша.

Цхьабакъда, республике долаш да тIехьадуса боахамаш а. Цу тайпарча боахамашка лоха ба хьайбий продукташ яхара боарам. Ах шера планаш кхоачам ца яр кхераж болаш хьалаш эттад Грозненски, Ачхой-Мартана, Наьсарен районашка. Цу гIулакха керттера бахьан да доахангара урдь яккхара боарам геттара лоха хилар. Масала, Ачхой-Мартана района «Лермонтовский», Грозненски района цхьоалагIа шурий бьацадаарий-шурий шоллагIех, Наьсарен района «Экажевский», ишта кхыча боахамашка доахангара йодакха шура юкъера лаьр-хIача кхыа боахаманкарчул кIезигагIа хилар. Цхьабакъда боахамашка цоалаш, буй шортта йолаш я. ТIехьадисера керттера бахьан хьайбаш ихабаран шарна гIулакх даран лерттIа дакхо ца алха, доахан дукха Iабхар дусалга 38. Цу гIулакхаша чIоагIа эшало хьайбай продукташ.

Тоъал дика толамаш заьлай укх юбилейни шера кое тIара оалхазараш леладеча фермай къахьегамхоша. Еррига республика хьайбаш цача, пачхьалкхенга фуаш доахаре ах шера план хадал хьалха кхоачашъергья. Цхьабакъда тIелаьмаш кхы а тIех хила йиш ер, кагахьа саниa Урус-Мартана, Гудермеса районий боахамаш тIехьадуса. ХIаьта МалгIабика, Наурски районий боахамаша шера плана чотах Iел Даьхенна фуаш. ХIанз фуаш дIайдеш республика пункташка дIакхаьчад 30 миллионь фуъ, хиннал доагIар 33 миллионь долча. Вешта аьча план 91 процент кхоачашъяьй.

ХIанзара ха юртбоахама продукташ шортта яхеи цуна дIабера мах лоха хилийтеи аттуй болам я. ХIаьта колхозий совхозий специалисташ, кулгалхой, къахьегамхой декхарийла ба йолаш йолча торонех бизза пайд а эцеш, пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоахара ах шера план хаиналха кхоачашъе.

Цхьаьнагlа июнь тIакхоачаш пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоахара ах шера план кхоачашъяра йола

СВОДКА

(план проценташца)

Районаш	дулх	шура	фуаш	тха
Ачхой-Мартана	82	65	78	15
Ведана	94	—	91	29
Грозненски	60	53	93	25
Гудермеса	96	82	84	37
МалгIабика	58	85	123	8
Надтеречни	66	66	71	25
Наьсарен	86	65	75	6
Наурски	49	80	119	27
Ножай-Юрта	100	—	88	32
Советски	92	—	72	61
Сунжевски	79	84	96	2
Урус-Мартана	100	74	65	35
Шаьла	82	77	74	36
Шелковской	80	101	86	21
Ерригача республика	73	71	91	21

КIАЬДА ХЬОАСА БОАККХАЧА...

Шелковской района «Коминтерн» колхозе жий леладераш жа ларга болабеннаб. Ларга бевзача 30 эзар устагIах хIанзале ахаш гаргa ларга даьнад. Жа лоргаш йола пункт йовкхача паргIатача цеха тара я. Кхаь даькъа йийкъа ца. Юкъе ларга кийчдаь жа чудоахкаду клеткаш я. Ардакхах яьча цIайлен тIа кийчду уж ларга. Сийрдачаькхай электрически лампаши помещени, хьачоа жа ларгача цпинкьаб цхьаь боарамера тата.

Хьалха болх баь йоккха опыт йола кхобэтхьа саг ца жа лоргаш. Цар гавзача, кулгаша шIенан синан ларг ма. Жа лоргараштa новкъостал деш ба шоай керттера болх чакх а баьнна мукъа бола механизатораш. Кхоаткъеи итт саг ва уж. Болх боацаш бисац жа ларга машинкаш толераш а уж ярьераш а. Къаьстта дика къахьег церна юкъе Л. Нутаева, А. Федотова, Ф. Штепа. Йоккха говзал йолча цар чехка тоа а дийна дика яр а дин кийчъю ттала машинкаш.

Колхоза парткомо шерра йоаржаьь жа лоргараша юкъе социалистически яхь. Белгалъяьй цар балхацара белам совбаккхара йола мероприятеш. Балха пхи дийнахь чакхдаьлча яхь итогаш юхIанале белгалбаьннаб юкъе хьалха, латтараш. Уж ба Гайрбеков Меда, Эльмурзаев Рамзан. Балха пхе дийнахь 1830 устагIа лергъаб М. Гайрбекова. ХIаьта хIара дийнахь ше лоргача жена тIера по доаккха тха 500 килограммал совгIа хул. Цудухьа пхе дийнахь цунна доагIача алапена премия лаьрхIа 32 сом тIатехад. Пхе дийнахь 1822 устагIа лоргаб Рамзана а. Бакъда Гайрбекова санна шенеи юкъе тIоллеи лергац цо жа. Дале а, хьалха латтачоа санна, карара цара тела цIе бийракх кхачи премия еннай Рамзана а.

Итт цхьален кхо лерга тIа таразаш тIа дIатIакхухьаш. Сиха, дика бу цар шоай болх. Белгалбаха боагIа церна юкъера балха тIа къаьстта лакха хьокхамаш доаха Мурзагашева Аминат, Вагнер Мария, Егорова Валя. Шоай нормаш 160—180 процент кхоачашъю цар.

Дукха жа ларгаш дIашале.

Гуш да жа леладераша хьайгача кьюх хьакхинар дика хилар. ДIаьха, чIоагIа да битиъ хьоаса бола тха. Цул совгIа хIара устагIанна тIара доаккха тха юкъера лаьрхIача 4,6 килограммага кхоач.

Уж толамаш лаьхараш ба лалонех ца кхераш, хьинар кхо цо деш къаханйга жа Iуй. Къаьстта дика да хьокхамаш боккхагIа болча жа Iуй Сярик Василе. Сусева Зейне. Цар цхелабча цIунгоах хIаранена тIера ялх килограммал совгIа довл тха. Цареl дукха тIехьабисни боккхагIа бола жа Iуй И. Кожоки, М. Шарцеки. Цар леладаьча жен хIаранена тIера доаккха тха 5,3 килограммага дIакхоач.

Дика вIаштIехьбаьккхаб колхоза кулгалхоша жа ларгарий сийлоIам. Жа ларгача пункта гаьна йоаццаш йоллача столове деккьйга, гарахь чам болаш кийчхаь дар хIама хул. Шоай гIулакх дика леладу поварашь М. Любовеси Т. Кучеренкоси. ХIаьта цIена уголоке масса а хина хул безам болчоа деша керда журналаш, газеташ, ловза истола тIара ловзараш. Шоаза хинной укхаза районера агитбригада. Каст-каста киноперед вижка йоагIа.

Бокккка агитацени болх чакхболлх жа лоргача пункте къахьегача избирателашта юкъе а. Из болх беш я пропагандиста йола колхоза плановик коммунистка Т. Дарсайнко. Цо дIабовзийтай къахьегамхошта депутатала кандидаташ болчар биографеш, йийшай хоржама бакъонаш.

Деррига балхаш цу тайпара йиса вIаштIехьадьха хиларо тешам болийт колхоза къахьегамхоша жа ларгара кийнчин сихха дийен чакхйоаикхаргхилатах.

Е. ФАРНИЕВА,
Шелковски района КПСС райкома секретарь.

«СЕРДАЛО»
3-гIа, агI. 6 июнь 1970 шу.

Советски Союзе [illegible] доза [illegible] лора дош ба моряш — доза [illegible]. Доза [illegible] ч1оагг1а [illegible] политически [illegible]. Царех дукхахьчарна «Т1ема дешна баьхьан доза», В. И. Ленин вина 100 шо дузар боллалдеш» иза медалеш еннай.

СУРТА Т1Д: т1ема ученош [illegible], Политзанятий кул. [illegible] помощникаш [illegible] Виктор Пуховш, [illegible] Валерий Редькин, [illegible] Алик Камитов, Сергей Сидельников [illegible] листок [illegible].

М. Павленко сурт.
ТАСС фотохроника.

АНЕХ ЛОРАДЕ БЕРАШ

Бера патологи лоарх1 анех. Боккха лоархIам болаш да ч1оаг1а теркам т1а а болийтина ас лазар Iомадар, х1ана аьлча ч1оаг1а дукха хул бера из лазар хийтача. Бера дукхаг1ча даькъе 5—6 шу даьлча дехи 13—14 шу далалца йолча хана хул анеш. Нагтахьа шу е шин шу даьнна берашна а хул цу лазарах цамогаш. Анаш хул юкъа, кокашта, кулгашта. Хоьш дац анаш хилара бокхъоиша дола бахьан, бакъда, т1ехьарча хана лерх1аш да из лазар хьоалеш ар гемолитически стрептококк а аьнна. Кьилбасейахьарча дог1аш а лоаш а делхаш, дукха шийла йоаллача моттагашка шерра даьржа да анаш. Дега парок хилар а анашца дуззаленна да.

ЛАЗАРА БЕЛГАЛОНАШ: Гучадаьнна ха анаш сага д1а а дулдаш хьуш хилар. Анаш дукхаг1ча даькъе цхьаза ч1оаг1а хьа а хьовш цхьаза лаьг1лу. Цхьаза массехк бутт е шераш юкъ йоллаш хул приступашта юкъе. Х1ьата нагтахьа цхьа приступ мара ца хулаш а дус анаш. Анаш лазар т1ладог1аш дег1ацара й1овхал лаккху, шелала эгийу, маьжешка ч1оаг1а лазар отт. Лазар кхийтта маьженаш ест, царна т1ера ц1ока ц1ийлуш, кьегаш а д1айха а хул из. Цкъаза лазаро д1алуина ерриге а маьженаш, ч1оаг1а лазабоалаш хул корта, д1абоал дег1ацара низ, хьоцар дувл, дукха х1аман чам бов. Нийса дарба деш хилча т1а - т1а дикаг1а хулаш тоалу анаш хийтта сag. Нагахь санна аннй лазар хьына т1йкхачача, дукхаг1ча даькъе, хоршй хьа лазар хьох. Из дукхаг1а йолча хана бераштв хулаш да. Шиш тайнаре делалу из лазар. Деьштен новвоштен хоаль бар сатем байва, боча дашина а дезаш а хилар. Х1ьата хьехархоита гучадоал бера ше дувцачуна теркам т1а боахитан иа хилар а дешарах из в хьетар ц Сатийна доаг1алац бер, массаз хьувш хул, бат сеттаю. Цул т1ехьаг1а цхьа ха вьлча долалу бера когаш, кулгаш китта дег1а т1ара. юкъа т1ара а, метта пхьашин деттала. Геттара сика детталу уж, бера моган уж совцаде, мотт дааш а озабенна хиларах кьамаьа дудаш, кхетадеш а хилаш из, геттара хила хул уналесчуша х1ама дац. Кхьметтел метта уллачи хила а цхьан минута а сацац детталу д1аьннаш. Массехк к1ира доаккх хорен ихе лазар кхийттача уехоча цу тайцара хьал доьлн, дукхаг1ча хана ши бутт. Цул т1ехьаг1а ихьнаш иа деттялуш совц, уехо верза волалу. Х1ьта а анаш кхераме да иок вийозачов а цо хьоадаь лазар дусаш хиларах.

АНАШ ХИЛАР БАХЬАНАШ: Дукха теореш хиннай наган хилара бахьанаш дувцаш. Х1ана дукхаг1чар тешалдеш да анаш [illegible] бахьан долаш хулаш хилар. Цу теоре [illegible] сага а бера а анаш хила ши бахьан эш. Царех цаI да анаш хулийташ йола микробаш организмах латар, царех я болтала дола стрептококкий тайпа. Бакъда,

> **ЛОРА ХЬЕХАМАШ**

ховш да могаш берий мерийчу, къамаргашка дукха тайп-тайпара микробаш нийслуш хилар, царна юкъе нийслу стрептококк а. Дукхаг1ча даькъе аллергически хьале хул организм цуш чухкахьа хронически инфекце чоа йоласт хилча, масала, из хила биш я къамарга, телхача деригашка, ахкарге чу. Цу чоинашара масса хана ц1еца д1аув микробай токсинаши дег1а ткана клеткаш дохарах хинна йола продуктани.

АНАШИ АНГИНЕИ. Лоршша дукхача хана деза энйлад, анашта ангинаи тонзилитаи юкъе вйхха бувзам хилар. Дукха а даннеша я миндалинаш стрептококкашта организмага йоалара йол нагерат хилара [illegible], х1ана царех цхьа [illegible] я стрептококкий бийла латта б1н бола ч1огаг. Цхьаболча наха юкхьанца хинначу ангинах долалу анаш. Ангина дола бераш къоастадж деза, ангина д1а-са доалаш хиларах. Ангина долчоа къьастта лаьег1аш, Iгата, метта х1амаш лелае сал, х1ьта ихьег1аш йила а еза шоаш къахетта, д1ейкач хица. Верзалла метта алла а веза ангина дер. Уналхочоа г1улакх деш волчо кхеткаста кулгаш дила деза.

Бераштта ангина ца хилийтара ч1оаг1а лоархIам болаш да цуя б1гена довгIаш хола дохь хер. Шиш ханахьа доладе деза хроническ тонзилит д1аланикэра дола дарба, из да ангина хоадам болаш хьоасам лоаттаера доаа цхьа г1улакх. Хронически тонзилитах вей дувцаша хана, цхьаболчарна хирцадаьа метлалун да тонзилит я делаш лазаш йола миндалинаш, бер доаккха хиларна шоаш ерзаргья, аьнна. Массала а нийслац из нийта. Цухухьа, нагахь санна, леро а из ихе операци йита еза миндалинаш д1аяла.

ДЕГ1 ЧОАГ1ДАРО ГУЧ ДУ АНАШ ЦА ХИЛИЙТА. [illegible] аллара анаш хулараш школе аха ха йоацаш дола бераш да. Цудухьа боккха лоарх1ам болаш да бераца кхуаш боаг1араш болаг1ча бесса физически ккетам а луш хьалхехебар. Къьастта пайдане я физкультура, спорт. Къьастта д1аволаду из фе ванкашца, 18—20 градус й1овхал хила еза уж еш. Бер дерзе я деьлахе бартал дулл, т1аккха аркъалла дулл. Юхьаьшцара фе ванкант лоаца хила еза, 2—3 минутал д1аьхаг1а доалаш. Цул т1ехьаг1а т1а-т1а дукхаг1а ха лу царна бер шеллой а хьежаш. Школе дахаизен школе дешаш долча бераштта тоаро хилийта еза кхоачам болаш п1ешаш фуге уж хилийтара.

Л. УЖАХОВА,
лор.

Иша а хул:

ТАЬЛМЕ ДИЖА ЦИСК

— Фуд на Iехаш дер? — аьлза йоацаш хьаттар Наталья Дмитриевна Поламаревас. Гонахьа хьежав из. Аханарча кухне цхьацхьа х1ама дацар. Бакъда Iехар юха доладелар. Ц1еж-нана цеййоаккхеш лишка т1ехьашкара арадаьлар Муська яха цциск, лукна т1ехьа араьлав кетама к1оаиг. Лишка т1ехьаанна хьежача. Понамаревскайна цциска к1оаигашта юкъа й1ангаййоа фуа цкъорвш.

Котама к1оарг хьаэллара истова иштта да. Цциска к1оаигаш ахьача шоллаг1ча дийнахь Натальяа Дмитриевнай йойта котама фуаш Iолегадача цхьа фуъ дежа хиннад к1оаигашта юкъе. Цхьаннена, а вайнедаш из. К1оаигашен цциской д1оахдеш хинбача фуах к1оарг хиннай.

Муська нана санна йоацаш еш хьоастахш хьож ше хьахкача котама к1оаигага.

Волгоградски областьь.
Ю. ЛЯПУНОВ.

САЙ ЛОР ВОЛЧА БОДА

Боарзача сьаь бакт лоьвдар. Лоабаь сай Верговски хьнаг1а бакар. Лесника воалаальша ветеринари лоро новкъостал дил оуакьа. Кастталахча мукъабалийтар Борька яха сай. Массехк бутт баьлча юха а хьнаг1а [illegible]. Наха кхетадеш санна хьа [illegible] хинна хилар. Ше берзабича, баркал, яхаш санна хьежар Борька фотообъективна хьалхашка. Цул т1ехьаг1а бедда хьнаг1а бехав.

— Борька! Хьошалг1а юкъ болла, — йоахар пуга лесничеша.

П. ФОМЕНКО,
Ворошиловградски областъ.

БОККХИЙ БЕЛУГАШ

Астраханьски областе Лиманский районе Ола яхача юрте бехача бокхийча наха — чкъаьрий луашоашта а байнабах иштта чкъаьра. Уахаха Чкалова ц1ерагIача колхоза Н. Н. Слинченкой звенос «Чкаловская» яхача кемаца лаьцар 730 килограмми дулл чкъаьра белуга. 106 килограмми Iоа из пунца.

Цхьабакъда, цу геттара боккхача чкъаьраш а боккхаг1а хулаш хиннаб Волга чу чкъаьра. Цуна таьжа йоацаш уллача лоалахарча Икрянински районе колхозоша — промысловикашта цул хьалхаг1а баьмнаб 840 килограмми хула белуга цхагалиа.

В. КОРНИЛОВ.

Борг1ала кхо дог

Кхо дос доаа борг1ал! Нагахь санна оалаэрдаш, лоладиршта из хьалхе а зайнадалара цар цуина хаа мунъа бале а могар, наггахьа мара нийслуш доаца х1ама хиларах таррь нахага хьунахар дуъа. Цхьабакъда из хилахар, цеплофанови пакетацка чу а йоаккаш московски диетически тика чу кхьечар хотадаш. Царна кхьара борг1ал Подмосковье яхача ц1ен-ихес С. Шингуниас ейцар. Цуина кхо дог доагара шийна гучадьлча юртарча шиаъа хьшарабшн д1ахьакар цо борг1ал.

Н. ПЕТРОВ.
«Сельская жизнь» газета т1ера.

ЮРТА БАХАЧА цхьаболча наха тамаш еш дувцар педагогически институт а яьнна ц1аена Насапхан трактористзвеньевой волча Бекмарзайга маьре яхар. Цхьабакъда, дукхаг1бераш цох тамаша бацар. Сайна йора из, йоI шийна везача з1аммигача сагага маьре ях хиюш. Мар-нана Банати ч1оаг1а раьза яр касийна. «Бакатия Насапхаш шурен даьттан, санна шоайла йийа а барттайна а ба», — оалар юрталоша. Шиъ воIа дийша сиг йоалан лаьрх1а хиннасце а, з1анз Насапхана мут1ахьа яр Банати.

Цхьаннена а иа меттача басса хувцаделар мар-нанен масийнеи юкъера т1улахкаш. Гаргара ба яхаш, чуухаш болча цхьаболча наха дувцаш дола хабараш хьалехьадо кхьлар Банати.

Дукхаг1а хулар уж тайна къамаьлаш дераш Iана деноша. Вайна ма харра цу хана юрташкара балхаш лаь1 ма лей. В1арчаа деноа а бийсаш а йоахар цар хьоашаг1а бевхе.

Къьастта цуи ййоаккхаг1а йола йишэ Касират яр. Iоттар еш дола къамаьлаш а деш, Банати хьалхьесш. «Къаеннача дийнахьа хьо фу деш яг1а, — оалар цо йишийга, — бера санна цхьаь Iо а хайна ц1еноаш лорадеш. Хьайна г1улакхаш дайта а парг1ата яа а мара санна йоалаве Iа, цуо».

Цкъа, цу тайнарча къамаьлаша хьалсовсаль яг1а Банати к1ал а болаш, балхава куера Насапхан.

— Iа. фу [illegible], кхалсаг, — аьлар Банате [illegible], — Iа чуоттабь Iуй баи [illegible] уккаа, кхе маьре [illegible], [illegible] ц1аг1а да дезар а деш, сесаг [illegible] леларгья хьо. Сона к1орда [illegible] цьа болх а, айса леладу [illegible] а.

— Х1анз фу [illegible] ва, нанай, фу хиннад уккааа? — [illegible] Насапхана, — [illegible] [illegible] [illegible] чура дар а арера дар а [illegible] [illegible] [illegible] хьа. [illegible] институт [illegible] т1ехьаг1а [illegible] [illegible] ц1аг1а Iоха [illegible] са.

— Са г1улакх дац Iа [illegible] институтаца. Мар [illegible] [illegible] [illegible] хьо?

— Ца [illegible] [illegible] латташ х1ама укх ц1аг1а-м дац.

Селхан са дань-вешин воI Орцикъа шийца новкъостий а болаш вечa. Са даьтт1а дог тоъергдар... Хьаьмарашта хьонер хьат1атехар сона вах болча. «Нус йоалалш ений шоана, нус минчай хьа ва Банати», аьнна футтаройна оалаш санна, сайта Орцикъас аьлча. Дань-вешин воI вале я Орцикъийца а яхь я са.

— Орцикъас дайр а ма хилланий ч1оаг1а хьамаьл. Со балха йолача тана-м геттар ч1оаг1а хьамал деш ма варий из, «хьехар» хоачун болх ч1оаг1а сийле йолаш болх а бе цул дикаг1а професси укх дуней т1а а яц», яхаш...

— Iа хьеха дезаш вац Орцикъа, иза-м хьа маьр-ваьшн воаа ва. Ворхх1е дань хана дева сай ц1аг1а ца хинна х1ама дезаш яц со... Деррига ер мичара дена хьадоладеннад а мала бехке волаш да, я сайна хов сона.

— Со бехке я ала-м яьвш хьо, нани!

— Яц дьйра хьо-м бехке... Бехке вара - м са воI ва..., аз лаьпнар данзар са воIо. Дукха бар са воIага боаг1аргболаш, бизаьш ц1енна истий а хургболаш бола межарий.

— Дайра, нани, нака совьаьхне лелаша-м со а яцар. Е аьллабалла аьнна, дехар дань шунцига а ма еняяц...

Болхаш-м вай фуннаг1а дайдача а банза йоргбоацеш ма бий... Х1ана сона школе яха ха хиннай... Цхьа урок а сенна чуйоаг1а со-м.

— Фу дергда хьона, са аьттув баллалца мара-м ухаргьяц хьона хьо шига... Нус яйла юкъе а яхкха, ц1аг1а ма дар ше а деш, хьувзаш яг1ар Банати.

— Хьо ма ч1оаг1а сатийна, яг1а ва нани, — аьлар маьнигахьа д1а а хьежа Бекмарзас, — Iайха хьувзача [illegible] уйла иха яг1а мот сона хьо... Ч1оаг1а к1ельд вениав со нани, селхан а тахан а районе совещания хиннай тха.

— Д1а яг1а-кх. Сенна сиъберделургда са... ВоI районе вахав, нус айлаюкъе яхай. Согарчуа йоккхаг1а г1ейг1а-м яц укх дунен т1арча сагага... Сай ц1ен доалара аьтта кхы фу т1аккхача деза сона...

— Ай Насапхан мишта йода айлаюкъе... Школе яханий из?..

— Сона фу бе да из, школе яхаяле а айлаюкъе яхаяле а, — йиэза ц1еи-нана а йолаш, сай к1аг1а лелаш нус ца хилча...

— Фу хиннад шига вa, нани, кхы къоасам болаш х1ама-м дац шоана юкъе?

— Сохи са хьоасамахи деш хеташ болда-м даьра бац сона гура-м...

— Хьона цо бехаш бьйбаже, вай цунгара доаг1аш дола жоп хьа-м дьйра дехаргда. Цу г1улакха-м в1алла хьа хила езаш яц хьо... Кхалла х1ама яле, а Iа сона, нани!

— Жоп ях Iа, жоп деха делаш йола ханаш-м т1ехьаьннай, х1ана дац Iа.

Шортта хьал а г1етта, доакхе а а дашкхе, дац х1ама Iахттадир Банате. Бекмарза Шиш мажудла цана хьесте а тее а г1ертар.

— Даьлахь, нани, [illegible] котлеташ да меттаьь [illegible] ерая, Iа вийна даьраш...

— Уж хьай сесага дань котлеташ могаде воалли хьо. Сона-м хов хьона цо мел даьча х1амеена, далла малайк санна, хьо мут1ахьа воага...

— [illegible], нани, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] а, Iа [illegible] [illegible] х1ама чал болаш да. Дегабуам х1ана бу Iа, дегабуам... Iачул дикаг1а [illegible] х1ама [illegible] саг укх юрта [illegible] вац...

— Со [illegible] [illegible] [illegible] г1улакх хьа-м дика... Цхьан хана из а кийчдора чам болаш даа х1ама... Цхьабакъда, со хьа нана а йолаш, хьо са воI а волаш гаьна даргдолаш г1улакх-м дац хьи сесага леладер... Къона къаьллалца воIа жорал деш а яьг1а, х1анз эттар т1ехьа а воIа сан йоалейнча, пессий Iу а хинна д1аэттай Банати, яха къамаьл кхы дахаьта дайта лаьрх1а яц со...

— Иза-м дац, нанай, сел ч1оаг1а хьо эг1азъяха езаш х1ама... Хьона эшаш дола г1улакх а ма лешн-м бергбац цо цхьаккха бола, со дийна волча хана-м... Болх бахьан долаш вай йоI-йишийна ч1оаг1а къоасам баьккха вай лахалаш а боахкар. Сийсара бийса царинга аьккхаяр аз. Тахан цу къоасама юкъе а нийсвенна х1ама а ца дуаш воаг1а со. Боккха бохам бар царна юкъа эттар.

Х1ай? Цар фу къоасам баьннабар? Са йоI-м яц харцахьара х1ама дергдолаш...

— Сона-м хов сай [illegible] харцахьара х1ама даргдоацаш йолга. Цо харцахьара х1ама дарах дацар иза-м.

— Фуд из т1аккха? Из мар-нана я яха г1ам хургда-кх из, са ййнгага харцо юцар.

— Шоашта юххерча х1амашта тетеча артеле балха яхай Товсари... Ц1а д1а а кхесса ахай хьо яхаш, геттар беттачура а аьнна сох а бехк ца хеташ, цунга дуаш яр цун мар-нана Къарибат.

— Т1аккха-т1аккха... дита Iа Къарибат яха г1ам... шиъ хов аз йийг яхийтарга хьашкха-м доьра да г1улакх.

Ладувг1ал Iа, нани, д1аяхо... Цуя т1ехьаг1а аз Товсарица шийна къамаьа дир... Фуд Iа лаладер, е хьай маьр-ц1аьнца барте йолаш я хьо, е хьай доIашаг1а лелаш я хьо, аьнна, хаьттар аз цунга. Маьр-ц1ай болх сона-м хац, со маьре яхалехьа дена ма раца дань договор долаш яр со, х1анз се йолча артеле балха г1оргйолаш, — аьлар сога Товсаре.

— Договор?.. Договор даьх ях Iа?.. х1а а, х1а а... х1анз договораш а деш яха баьннаб-их мехкарий маьре... са йоI а яхай, договор а даь?!.. аьнна даьлад хьенна хоадз?!

— Х1ама а дергдац, нана, дикача х1аманна деш дола договор зене дац...

Кхы хьовданзар Банате иоIагон насийген договор а болх а. Шоллаг1ча дийнахь ше ма йодда шиъ йоI Товсарий йолча а яха, захалца Къарибатаца къамаьл дир Банате, шиъ йийнйн, наьцийн договор ца лоадар дехаш.

Ер кхойтлаг1а шу да Насапхан маьре ена. Х1анз а т1ехьа школе болх беш я из. Г1орьаьнна хьехархо хиннай Насапханах.

Дукха ха йоацаш, дика балх барах Сийлен Грамота еннай цунна.

Банати а я шиъ несех доакхел деш. Хетаргахьа, цуя хьаяла бевш хилча а, балхара хьайсалийтаргьяцар цо Насапхан.

ГАЛАЕВ Хьасан

А З Я Х А Р Д А Н З А Р В О I О

ДУВЦАР

Iу а хинна лел Бьтамарзий Банати-м яхийтаргдац, хьона из нанига, со ма ца лай...

Мергда, нани, хьа йоI [illegible] вена къоастадергда вай иза-м. Со йоаг1ача хана оаха дань цхьа договор дар: аз а цо а болх а бергболаш, хьо ц1аг1а а яг1аргйолаш...

— Договор дар ях Iа?! Дайра оаша дань хургнад договор... Х1ань, дина тайнад г1улакх... доза-м дергда хьона цо из договор, са воI в1алла а адам ма далеш... Мина г1оргда из, сона дуга воаг1аргвеций из...

— Х1ама а дергдац, нани, хьай воIо даьча договора раьза хила са хьо.

— Хьаьмал хьо! — Насапхан [illegible] Банате, — [illegible] [illegible] г1улакх... Договор а дань [illegible] йоахий са нусас... Фу дергда хьона-кх, аьттув [illegible] [illegible] дергда хьона [illegible] договор. Аз яхаь [illegible] са воIо... [illegible] лелалдергдола [illegible] са а йоалаеш, [illegible] ц1еи сесаг хургйола сага йоалае ахадар из...

Данзар воIо аз яхар...

Насапхан яха дукха ха лалехьа, к1ахкхьчар Бекмарза. Т1а

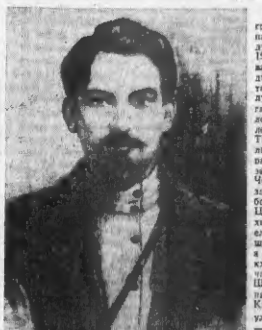

6 июне 75 шу дуз гражданскан т1ема турпал Николай Александрович Щорс (1895 — 1919) вань. Дерригга а цо вахаш даьккхаш тхьаь дань шу мара дац, х1ьата а цу к1езигача хана дукха х1амаш де а, эгаро дувзаг1иккама, наха лоарх1ама халдаь турпалех хила а кхийнад иза. Т1еддаьнна доле Николай Щорса хьнор, шийрал, т1ема г1улакх довзаш хилар гучадаьлар Черниговщине партизански болам н1аи т1ехьбоанкхаш, цул т1ехьаг1а Ц1еча Эскара полкаш хьадеш. Цо ш1адаг1ъеллача Богунски полка шиш байошкаш ц1аицха я йовргйоацача сийлеига кхоачайир. Г1орьаьнача полководца Н. А. Щорса йоагий хоткаш таьх Чернигова, Киева, кхыча городашта улица. Украинера [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] а цуи ц1ерана дузаденна да.

ТАСС фотохроника.

Г1алг1ай багаг1бувцамцара

ЖЕЛАНГА ДОГ ДОАЛА КХЕЛАХОЙ

Чура баьнна отт [illegible]. Цу [illegible] кхоьий. Ett [illegible], шиш лоттьаш хьебича:

— Даьра хьо бань да дув, — аьнцад кхелахочо.

— Ай, ер бань [illegible], са [illegible] бакай? — аьнцад [illegible].

— Даьра хьо а бань ма дув! — аьнцад [illegible] а.

ВЕРТИЙ КХЕМ...

— Вертишш устаг1а биэб со, — аьнна пристопага [illegible] [illegible] цхьа [illegible].

— Берташте [illegible] [illegible], — аьнцад пристопа.

— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], — аьнцад [illegible].

МОЛЛА [illegible] ДАЬРЧА...

Молла Iерашке даьнча:

— Вахале хьо, — аьнна [illegible] Цагена.

— Вахале хьо а, хьа дин ц1аг1а мел вар е! Хьа фу г1уллакх да са вахарца! — жоп дейнад цхьан х1аманна ж1аевенача молле.

— Ай, цу т1а [illegible] [illegible], хьай дес а, хьай дос-дас а вугале хьо, аз-м хьайна лейл мара [illegible], — аьнцад Цагено.

Д1аяздир [illegible] [illegible].

ХАОТТАМ

Тахан республике г1алг1ей Грозне лоадамоацаш мархаш а йолаш, малхбоалехьара г1ахххача боарахе мух а хьекхаш ха хила а фега температура республике г1алара 26—31, Грозне 29—30 градус й1овхал йолаш хила а тарлу. 7-ча июнера деша 10-ча июнага кхаччалца хьалхарча юкъьга к1езига-дукха мархаш а йолаш, ха чакхйоалача юкьаг1а н1аг1о мархаш а йолаш, цхьанцайолча мот[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фега температура [illegible] сайга [illegible]—16 [illegible] 25—30 [illegible] [illegible] градус й1овхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЯЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
6 июнь

6.30 — Юрта г1аллерам (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хьамаш. 7.00 — Москва. 7.30 — «Грозненский рабочий», «Комсомольски племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Ашараш. 8.30 — Республика городашка, юрташка г1оллаш яха специальнусуск (эрсий меттала). 8.40 — «Республика городашка, юртарча г1оллаш яха специальнусуск (нохчий меттала). 8.50 — «Республика городашка, юрташка г1оллаш яха специальнусуск (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 14.30 — Сона дукхабезача мехка (эрсий меттала). 16.20 — Концерт. 17.00 — «Бевлла беттагерг1аш» яха дувцар (эрсий меттала). 17.30 — «Къонал» яха передача (эрсий меттала). 18.00 — Шахбулатов Iалаьнай творчески сурт-сийбат (нохчий меттала). 18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13.30 — Къона ленинец. 14.30 — Бераштта. «Волшебник изумрудного города» яха спектакль. (2-г1а серий). 15.30 — Футболах дуненна чемпионат. СССР — Болгари. Москвера передача (ЦТ). 17.00 — Российски Федераце киноискусство. Горьки ц1ерагIара берий цег1арлой фильмай киностуди. 17.40 — «Знание» яха Iилма популярни кинопрограмма. 18.15 — Харжархошта дола концерт. 18.43 — Воук1 ду. Объектив — Америка. ЦТ. 19.25 — «Х1ара сарахьа цхьайтта дьвлча» яха художественни фильм. 20.50 — Футболах лоьзара дуьнен чемпионат. Бразили — Англи. Мексикера передача. (сало1ача хана нердадерш. ЦТ).

РАДИО
7 июнь

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленина некъ» газета обзор. 7.30 — Хьамаш. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Шоана дукхаеза ашараш. 9.00 — Москва. 15.15 — «Т1ерна таьг1еш» яха литературни передача (нохчий меттала). 15.35 — Ашараш. 16.00 — Москва. 16.30 — Литературни Нохч-Г1алг1айчоа яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — Радиоладувг1арчой заявкех оттадаь концерт. 17.30 — «Къонал» (г1алг1ай меттала). 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13.30 — Бераштта. «Волшебник изумрудного города» яха телеспектакль (хьалхара серий). 14.30 — «Ч1оаг1а хайна Iаьдал да вай Советски Iаьдал». Литературни передача. 14.45 — «Къонахаш дошо» яха телефильм. 15.10 — Валлин хьалхара республикански конкурсе нотташ [illegible]. 15.40 — Мотоболах Российски Федераци1алла хьалхале яхкара. Грозный — Краснодар. 17.00 — Чайковски ц1ерагIча йиш1аг1ча халкьашта [illegible] конкурсе. Концерт. ЦТ. 18.00 — Ад1алцара дань г1улакхаш. «[illegible] шу». 19.45 — Тха кандидатий (нохчий меттала). 19.50 — «Г1алат1а ц1ерии [illegible]» яха художественни фильм. 20.05 — Шоаца з1амига бераш! 20.30 — Дуьне цхьаькашта юкъера хьал. 20.45 — Ламанхошта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] телефильм. 21.00 — «Аркадий Райкин» яха фильм.

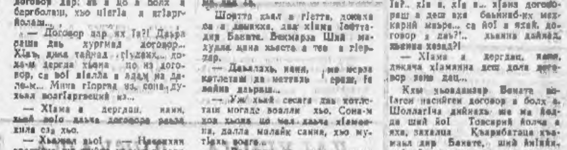

«Космонавт Владимир Комаров» яха теплоход атмосфера локкора т1оаваш довзара г1улакхна лоча балхашта лоарх1а дола доакхаг1иарг хьиа.

СУРТА Т1А: «Космонавт Владимир Комаров» яха теплоход.

Н. Павленко сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

6-г1а ИЮНЬ

В. И. Ленина ц1ерагIара майда. 18.00 — Музыкальни концерт. Цул т1ехьаг1а 20 сахьата 30 минути кхаьалца В. И. Ленина ц1ерагIча культура Дворец художественни самодеятельноста концерт. Хроникально-документальни кинофильмаш хьокхаргда.

В. И. Ленина ц1ерагIара культура Дворец. 11.00 — Сага йолаярен ярен торжественни Дис. 18.30 — Лекци. Аханарча кинотеатре тематически кинофильмаш хьокхаргда. 19.30 — Зелени театре «Гипрогрознефть» художественни самодеятельноста коллектива концерт.

С. М. Кирова ц1ерагIара культура салоIен парк. 20.00 — Зелени театре просвещене боалой Ц1ен художественни самодеятельноста коллектива концерт — 17.00 — Массови площадке ловзараш, хелхараш, аттракционаш. 20.00 — «Хьамсарча мехка г1оалла» яха документальни фильмой кинофестиваль.

Химикий культура Ц1а. 11.00 — «Iадика хила школа, марша доаг1алда ахка!» яха дешархой ц1ей. 17.00 — «Депутат — халкъа г1улакх дер» яха лекци. Документальни кинофильмаш хьокхаргда. 18.00 — Духовой оркестра концерт.

Н. К. Крупская ц1ерагIара культура Дворец. 19.00 — «СССР Дунен халкъашта юкъерча хьалах» лекци.

Пролетбата ц1ерагIара культура Ц1а. 11.00 — «Марша доаг1алда ахка!» яха тематически утренник. 12.00 — Пролетбата ц1ерагIарча культура Ц1ен берий художественни самодеятельноста концерт.

А. М. Горьки ц1ерагIара клуб. 17.30 — «Дунен халкъашта юкъерча хьалах» лекци.

«Красный молот» завода культура Ц1а. 17.30 — Завода общежите кагирхой салоIа сайре.

7 ИЮНЬ

В. И. Ленина ц1ерагIара майда. 18.00 — Музыкальни концерт. 19.00 — № 1 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте художественни самодеятельноста коллектива концерт. 20.30 — Хроникально-документальни кинофильмаш.

В. И. Ленина ц1ерагIара культура Дворец. 12.00 — Берий утренник. Город Грозначча хьалхарча пионерашцеи комсомольцашцеи в1ашаг1кхетар. Поккхача зале — тематически кинофильмаш. 18.30 — К1ирандийнахьара кешараш. «Депутат — халкъа лей» яха лекци. Тематически кинофильмаш хьокхаргда. 10.30 — С. М. Кирова ц1ерагIарча культура Дворец художественни самодеятельноста коллектива концерт.

С. М. Кирова ц1ерагIара салоIен культурах парк. 20.00 — Зелени театре — МВД клуба художественни самодеятельноста коллектива концерт. 19.00 — В. И. Ленина ц1ерагIарча культура Дворец оперни бальни коллективай выступленеш. 18.30 — Музыкальни «эстрада». Нохч - Г1алг1ай филармоне симфонически оркестра концерт. 19.30 — «Т1емен машарен доаш — в1ашарча заман керттера дош» яхача тематически лекци. 20.00 — «Хьамсарча мехка г1оалла» яхача темаг1а документальни кинофильмай фестиваль.

Химикий культура Ц1а. 11.00 — «Хьамсарча мехка г1оалла» яха кинофестиваль.

Н. К. Крупская ц1ерагIара культура Дворец. 18.00 — «Даим малх хилба, даим машар хилба!» яха берий ц1ей.

Пролетбата ц1ерагIара культура Ц1а. 10.00 — К1ирандийнахьара клуб. 17.00 — Духовой оркестра концерт. 20.00 — Кагирхой салоIа сайре.

КИМ ц1ерагIара клуб. 18.30 — Харжархошта хетаь йола сайре. «Советски хоржама система — дунен т1а эттара демократическег1а яр» яха лекци. Художественни самодеятельноста концерт.

А. М. Горьки ц1ерагIара клуб. «Сакъердамера сахьт» яхе берий утренник.

«Красный молот» завода культура Ц1а. 12.00 — Литература тематически обзор. 19.00 — Завода общежите «Доккхий сое1атаи баьхаш» яха сайре.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица. 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-30-11; белгалхоча секретара — 3-34-30; партийни вахарех культурех, промышленности отделай — 3-42-30; Юрта боаддарий хьалхой отделай — 3-42-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект, 7/64.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-00; зам. редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-20.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/64.

СФ06113. Заказ № [illegible]